

RAPORT DE ACTIVITATE

al

Centrului Național Anticorupție

perioada: 2014 - 2015

februarie 2016

Chișinău

Conținut:

1. Introducere	3
1.1. Factori determinanți pentru eficiența CNA	3
1.2. Fenomenul corupției în Republica Moldova	5
1.3. Notorietatea, încrederea și eficiența CNA în percepția cetățenilor	6
2. Integritatea angajaților CNA	8
3. Implementarea Strategiei Naționale Anticorupție 2011-2015	10
4. Analiza corupției și a riscurilor strategice de apariție a fenomenului	14
5. Prevenirea corupției. Educație anticorupție	17
5.1. Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative	17
5.2. Evaluarea riscurilor de corupție în cadrul instituțiilor publice	18
5.3. Testarea integrității profesionale	19
5.4. Educare și sensibilizare anticorupție	21
6. Combaterea corupției	22
6.1. Examinarea plîngerilor, cererilor și petițiilor cetățenilor	22
6.2. Depistarea și investigarea infracțiunilor de corupție	22
6.3. Asigurarea recuperării prejudiciilor pe dosarele de corupție	26
6.4. Finalitatea judiciară a cauzelor de corupție instrumentate de CNA	26
7. Analiza, prevenirea și combaterea spălării banilor	30
7.1. Analiza tranzacțiilor financiare raportate. Prevenirea spălării banilor	30
7.2. Combaterea spălării banilor. Tipologii identificate	31
7.3. Activitatea în cadrul Grupului EGMONT și a Comitetului MONEYVAL	32
7.4. Evaluarea națională a riscurilor aferente spălării banilor	34
8. Cooperarea internațională a CNA	35
8.1. Parteneriate noi cu entități străine și internaționale anticorupție	35
8.2. Evaluări internaționale ale activității CNA	36
8.3. Împărtășirea experienței CNA ca sursă de bune practici	38
ANEXE	42
I. Lista analizelor strategice realizate de CNA în perioada 2014-2015.....	42
II. Exemple de proiecte supuse expertizei anticorupție care au stabilit riscuri sporite	48
III. Generalizarea problemelor depistate în cadrul evaluării riscurilor de corupție	55
IV. Campanii de sensibilizare realizate de CNA	58
V. Exemple de cauze de rezonanță socială investigate, inclusiv în mediul judecătorilor	60
VI. Indicii statistici privind activitatea de depistare a infracțiunilor de către subdiviziunile CNA în perioada 2014 – 2015, instituțiile și organizațiile în care au activat funcționarii care au comis acte de corupție și funcțiile deținute de ei	64
VII. Tipologii identificate de săvârșire a infracțiunilor de spălare a banilor	66

1. Introducere

Pentru o mai bună înțelegere a informațiilor conținute în raportul de activitate al CNA pentru perioada 2014 – 2015, este necesară prezentarea contextului legislativ și instituțional ce au determinat nivelul de eficiență al instituției (*secțiunea 1.1.*), descrierea sociologică a fenomenului corupției în perioada de referință (*secțiunea 1.2.*), precum și notorietatea, încrederea și eficiența CNA percepută de cetățeni (*secțiunea 1.3.*).

1.1. Factori determinanți pentru eficiența CNA

Deseori, succesul activităților de prevenire și combatere a corupției și spălării banilor este greșit considerat ca fiind o chestiune ce depinde practic, în exclusivitate, de curajul, profesionalismul și integritatea celor care le desfășoară. O asemenea abordare este întemeiată doar în condițiile în care instituția anticorupție responsabilă se bucură de un nivel adecvat de independență, disponibilitate a mijloacelor juridice necesare în acest sens și cooperare corespunzătoare din partea altor organe cu care trebuie să acționeze concertat.

- **Evoluția cadrului instituțional al CNA**

CNA a apărut la 1 octombrie 2012, urmare a reformării fostului Centru pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. În acel moment, mandatul CNA a fost restrâns la prevenirea și combaterea infracțiunilor de corupție și a celor de spălare a banilor, iar pentru a asigura independența operațională și financiară față de executiv, CNA a fost plasat sub control parlamentar.

În perioada imediat următoare CNA a demarat anchete cu privire la mai mulți demnitari publici de nivel înalt din cadrul Guvernului, generând astfel o criză politică și demisia Guvernului de către Parlament pentru suspiciuni de corupție. Pe fundalul acuzațiilor și speculațiilor de politizare și justiție selectivă, la expirarea a 6 luni după reformarea instituției, la 3 mai 2013 CNA a fost din nou subordonat Guvernului.

Doi ani și jumătate mai târziu, în octombrie 2015, CNA a fost readus sub control parlamentar, pentru a izola instituția de presiunile executivului în procesul de investigare a pretinselor acțiuni de corupere a fostului Prim-ministru al Republicii Moldova, precum și de implicare a altor factori decizionali din mediul guvernamental-politic și în devalizările sectorului financiar-bancar, care au generat o criză economică și socială profundă în anul curent.

Pe lângă fluctuația cadrului său instituțional, performanțele CNA au fost însă afectate mai ales de indisponibilitatea periodică a instrumentariului juridic esențial pentru desfășurarea activităților de prevenire și combatere a corupției și spălării banilor.

- **Disponibilitatea instrumentariului necesar**

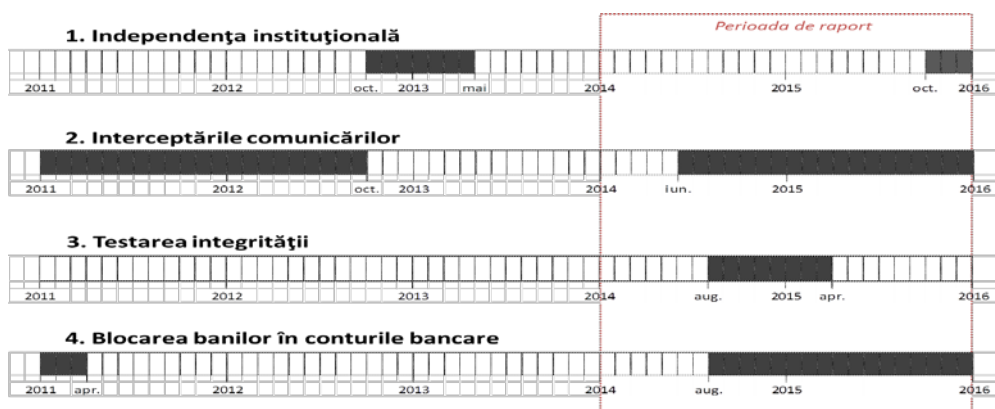
La un interval de nici 2 săptămîni după reformarea instituției din octombrie 2012, la 13 octombrie a fost adoptată o modificare la Codul de procedură penală, prin care a fost interzisă **autorizarea interceptărilor și a înregistrării comunicărilor în vederea probării actelor de corupție și conexe**, înainte de a informa persoana despre faptul că este bănuită de corupție. Unica excepție în acest sens a fost autorizarea în decurs de 48 de ore de la dispunerea măsurii date în situații ce nu suferă amîinare (așa-zisele flagrante). Modificarea în cauză a creat dificultăți majore pentru CNA, care, pînă la remedierea situației legislative în iunie 2014, **timp de 1 an și 9 luni**, a fost nevoit să-și desfășoare activitățile specifice de contracarare a corupției doar în procedură extraordinară de autorizare judiciară ulterioară, ceea ce nu permitea o

documentare a infracțiunilor de corupție cu utilizarea acestor măsuri pentru o perioadă ce depășește 2 zile. Aceste 2 zile constituie un termen în care a devenit practic imposibilă investigarea cazurilor de mare corupție, fiindcă subiecții acestora sunt îngrădiți de imunități, beneficiază de regim sporit de pază și protecție de stat și privată, oferă indicații verbale și nu scrise, profită de frica și vulnerabilitatea față de ei a martorilor etc.

La sfârșitul anului 2013 Parlamentul a votat așa-zisul **pachet de legi anticorupție, prin care au fost introduse măsuri importante de prevenire și combatere a corupției, așa ca: testarea integrității profesionale a agenților publici, incriminarea îmbogățirii ilicite, confiscarea extinsă și mărirea sancțiunilor financiare pentru infracțiunile de corupție**. Instrumentul testării integrității profesionale **s-a aplicat doar timp de 8 luni**, în perioada 14 august 2014 – 16 aprilie 2015, când a fost declarat neconstituțional mecanismul acesteia. Tot la acea dată a fost dată o apreciere a constituționalității prevederilor din Codul penal cu privire la îmbogățirea ilicită și confiscarea extinsă, astfel încât posibilitatea aplicării eficiente a acestora de către CNA și procurori a fost substanțial redusă. Totodată, sporirea sancțiunilor financiare pentru corupție a dus la majorarea cuantumului amenzilor penale achitate în anii 2014-2015 de către condamnații pentru aceste categorii de dosare, deși nu a reușit promovarea unei politici eficiente de descurajare a fenomenului.

În perioada aprilie 2011-august 2014, adică timp de **3 ani și 3 luni**, Serviciul Prevenire și Combatere a Spălării Banilor i-au fost limitate **posibilitățile de sistare a executării activității sau a tranzacțiilor suspecte în dosarele de spălare de bani**. Astfel, măsurile dispuse de Serviciu puteau fi suspendate prin contestarea acestora în instanța de judecată, iar pînă la examinarea contestației banii blocați temporar în cont erau deja scoși din banca respectivă.

În diagrama de mai jos sunt arătate perioadele în care CNA a dispus de suficiente garanții de independență instituțională, instrumente de prevenire și combatere a corupției și spălării banilor (hașurat în culoare), față de perioadele în care acestea i-au lipsit (cu alb) – raportate la perioada de referință a raportului: 2014-2015.

- **Dependența proceselor CNA de alte organe (procuratura anticorupție, instanțele de judecată, CNI)**

Un alt factor important de influență asupra eficienței activității CNA este determinat de interacțiunea cu alte organe: procuratură, CNI și instanțele de judecată. Astfel, procuratura se află în proces de reformare deja de câțiva ani, iar viitoarea configurație a procuraturii anticorupție va determina în mare parte și activitățile CNA. Eficiența CNA este apreciată de societate în funcție de finalitatea judiciară a proceselor sale. Așa fiind, tergiversarea examinării

dosarelor de corupție în instanțele de judecată și aplicarea pedepselor nesemnificative atrage critici față de activitatea instituției.

Pe de altă parte, CNA depistează în cadrul activităților sale analitice, de prevenire și de combatere mai multe conflicte de interese, pe care nu le poate constata, deoarece CNI este unica autoritate împuternicită în acest sens. Cu toate acestea, după constatarea unui conflict de interese, CNI transmite cazul la CNA pentru sancționarea contravențională a nedeclarării lui, însă de regulă după împlinirea prescripției pentru atragerea la răspundere. O asemenea situație conduce la acuzații reciproce între instituții, precum și la ineficiența politicii de descurajare a conflictelor de interese.

1.2. Fenomenul corupției în Republica Moldova

Fiind printre instituțiile cu cele mai importante atribuții anticorupție, activitatea CNA contribuie la cultivarea intoleranței față de corupție a cetățenilor, reducerea frecvenței și a volumului total estimat al mitei – indicatori evoluția cărora poate fi urmărită în sondajele de opinie al organizației Transparency International – Moldova (TI-Moldova).

- **Cultivarea intoleranței față de corupție**

Ponderea respondenților care NU acceptă justificarea cazurilor de corupție a crescut simțitor în anul 2015 în raport cu anul 2014, constituind aproape 81-82% în 2015, adică dublul față de intoleranța manifestată acum 10 ani (43-49%).

	2005	2007	2008	2012	2014	2015
Gospodării casnice	43	60,2	55,8	67,1	71	80,8
Businessmani	49	58,1	61,8	78,5	77	81,8

- **Frecvența corupției**

Cu cât se vorbește mai mult despre corupție, cu cât mai acut resimt cetățenii consecințele marii corupții, cu atât sporește percepția lor despre agravarea fenomenului corupției, chiar dacă propriile experiențe de confruntare cu acest fenomen sunt în scădere. Această tendință este demonstrată în cel mai recent sondaj TI-Moldova, potrivit căruia percepția generală a cetățenilor și a oamenilor de afaceri este că problema corupției s-a agravat în anul 2015 în comparație cu 2014, însă ponderea celor care susțin că s-au confruntat cu cazuri de corupție a scăzut. Astfel, procentul respondenților care s-au confruntat cu fenomenul corupției a fost în scădere cu 7% în rândul gospodăriilor casnice și cu 15% în rândul oamenilor de afaceri:

	2012	2014	2015
Gospodării casnice	37,2	30,9	24,4
Businessmani	40,2	38,8	23,7

- **Volumul total estimat al mitei**

La fel, în scădere este și un alt indicator calculat de TI-Moldova în anul 2015 în raport cu anul precedent, cât privește volumul total estimat al mitei plătite de cetățeni și businessmani,

reieșind din experiențele acestora.

Mita totală în gospodăriile casnice a constituit în 2015 aproximativ 860 mil. lei, în 2014 – circa 891 mil. lei. Ținând cont de rata inflației de circa 13% în această perioadă de timp¹, atunci în comparație cu anul 2014 volumul total estimat al mitei a scăzut și mai mult. Astfel, valoarea de 860 mil. lei din anul 2015 ar fi fost echivalentul a 748,2 mil. lei în 2014, adică **scăderea volumului mitei în 2015 în raport cu 2014 a fost de 142,8 mil. lei sau de 16%.** Îmbunătățirea acestui indicator, potrivit TI Moldova, ar putea fi explicat atât prin acțiunile anti-corupție întreprinse, cât și prin sărăcirea populației, aceasta nefiind în stare să achite mai multă mită. În 2015, reprezentanții gospodăriilor casnice au plătit neoficial cel mai mult în instituțiile medicale – aproape 1/3 din mita totală, în poliție și instituțiile de învățământ – cam 1/10 din mita totală. Este de remarcat faptul că, în comparație cu 2014, ținând cont de inflație, volumul mitei în medicină a scăzut cu 1/3, pe când în poliție a crescut cu 1/5.

Valoarea totală a mitelor plătite de oamenii de afaceri în anul 2015 s-a cifrat la 381 mil. lei, pe când în 2014 – la circa 392 mil. lei. Avînd în vedere rata inflației de circa 13%, suma mitelor plătite de oamenii de afaceri a scăzut mai mult. Astfel, valoarea de 381 mil. lei din anul 2015 ar fi fost echivalentul a 331,5 mil. lei în 2014, adică **scăderea a fost de 60,5 mil. lei sau de 15,4%.** Cel mai mult s-a plătit neoficial în inspectoratele fiscale – circa 1/7 din mita plătită de oamenii de afaceri, precum și în instanțele de judecată – cam 1/8. În comparație cu 2014, mita plătită în vamă a scăzut considerabil, iar mita plătită în inspectoratele fiscale a rămas practic același nivel.

- **Denunțarea corupției**

Atunci cînd s-au confruntat, respondenții au denunțat cazuri de corupție:

	2012	2014	2015
Gospodării casnice	5,1	4	8,5
Businessmani	4,6	13,6	12,5

Astfel, potrivit sondajului, pe cînd rata businessmanilor care au denunțat un caz de corupție a rămas relativ stabil în anii 2014-2015, numărul cetățenilor s-a dublat în anul 2015 în raport cu anul trecut. În ambele cazuri mai mult de jumătate din cei care au denunțat un caz de corupție au considerat problema soluționată în tot sau în parte.

1.3. Notorietatea, încrederea și eficiența CNA în percepția cetățenilor

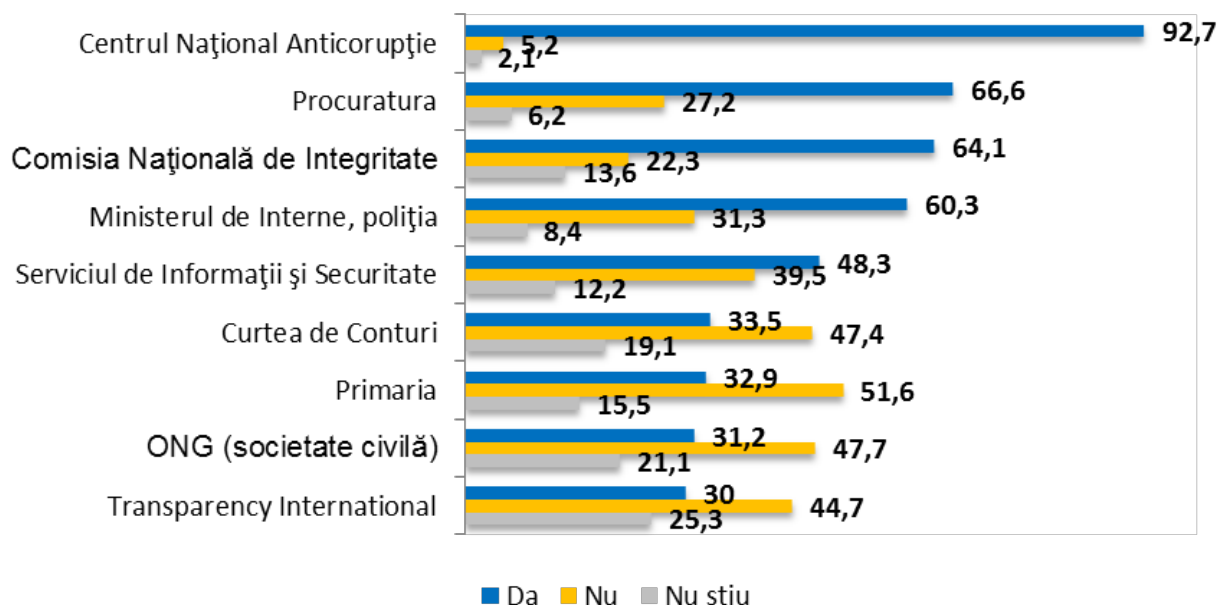
Potrivit Barometrului Opiniei Publice în anul 2015 CNA s-a bucurat de un grad de încredere de 19% din partea populației. Totodată, în acest an au fost realizate și sondaje de opinie care vizează atît gradul de cunoaștere a instituțiilor, cît și eficiența lor percepută de populație.

Astfel, un sondaj realizat de către Serviciului Independent de Sociologie și Informații "Opinia" și

¹ Rata inflației a constituit în perioada de timp noiembrie 2014 – octombrie 2015 circa 13%
<http://statbank.statistica.md/pxweb/application/calculatoripc/default.aspx>

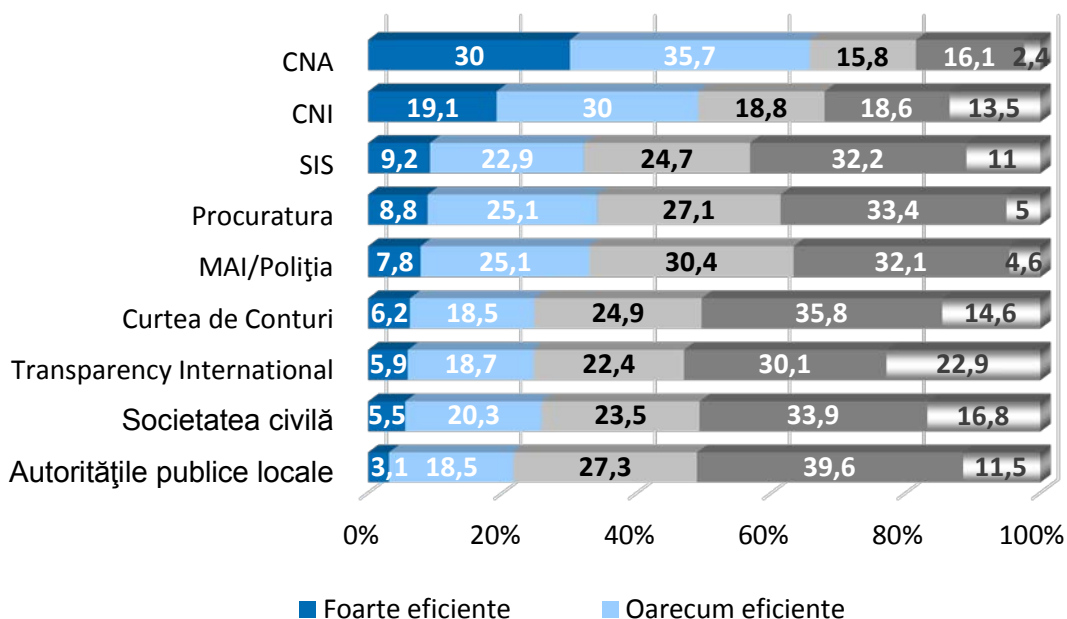
PNUD-Moldova în august-septembrie 2015 a demonstrat că activitățile anticorupție ale CNA sînt recunoscute de către 92,7% din populație.

Gradul de cunoaștere al instituțiilor abilitate de luptă împotriva corupției

Totodată, același studiu a demonstrat că CNA este instituția activitatea căreia este percepută ca fiind cea mai eficientă în comparație cu celelalte instituții: 65,7% considerînd activitatea CNA ca fiind oarecum eficientă, dintre care 30% – ca fiind chiar foarte eficientă.

Percepția populației privind eficiența instituțiilor de prevenție și combatere a corupției

2. Integritatea angajaților CNA

În cadrul CNA sunt aplicabile următoarele mecanisme de asigurare a integrității și responsabilizării angajaților: testarea integrității profesionale, monitorizarea stilului de viață, testele psihologice și testele la detectorul comportamentului simulat, instituția avertizorilor de integritate, ținerea registrelor privind denunțarea influențelor necorespunzătoare asupra angajaților, privind evidența cadourilor, precum și a celui de evidență a informațiilor cu privire la conflictele de interese raportate de angajați.

Cu excepția testării integrității profesionale a angajaților, realizarea sarcinilor de asigurare a integrității și disciplinei îi revine subdiviziunii specializate de securitate internă a CNA, rezultatele fiind apreciate de către Colegiul disciplinar al instituției. Colegiul disciplinar al Centrului este format din 7 membri, printre care intră 3 reprezentanți ai societății civile, ceea ce determină un grad sporit de responsabilitate și obiectivitate la pronunțarea deciziilor de sancționare a angajaților CNA.

- **Testarea integrității profesionale**

Prerogativa exclusivă de efectuare a testelor de integritate profesională în privința angajaților CNA aparține Serviciului de Informații și Securitate (SIS). În perioada de referință, SIS a remis Centrului rezultatele testării integrității profesionale în privința a 4 angajați ai CNA, trei fiind pozitive și unul negativ. Cu toate acestea, angajatul CNA calificat ca având rezultat negativ a denunțat corespunzător situația căreia a fost expus în cadrul testului, motiv pentru care Colegiul Disciplinar al CNA a încadrat ca fiind pozitiv testul dat.

- **Monitorizarea stilului de viață**

Cel mai important mecanism de responsabilizare aplicat, la nivel instituțional, de către subdiviziunea securitate internă este monitorizarea stilului de viață al angajaților. Această procedură are ca obiective: identificarea corespunderii, *în primul rând*, a nivelului de trai al angajatului CNA cu nivelul legal de remunerare a acestuia și a persoanelor cu care duce un trai comun; *și doi*: corespunderea conduitei angajatului CNA cu exigențele de conduită ireproșabilă stabilite în Codul de conduită al angajatului Centrului.

În perioada de raport au fost inițiate 18 și finalizate 16 proceduri de monitorizare al stilului de viață al angajaților, 2 fiind în derulare. Urmare a examinării de către Colegiul disciplinar a rezultatelor monitorizărilor stilului de viață, pe parcursul anului 2014 – 2015, s-a decis sancționarea a 9 angajați (dintre care, 2 cu eliberare, 2 - cu preîntâmpinare asupra corespunderii parțiale serviciului, 2 - cu retrogradare în grad special, 2 - cu mustrare, 1 - avertisment), iar 3 angajați ai Centrului au demisionat din propria inițiativă până la pronunțarea deciziei de sancționare.

- **Detectorul comportamentului simulat (poligraf)**

Poligraful este aplicat atât la angajare, cât și în timpul efectuării controlului periodic sau selectiv al activității de serviciu a angajaților.

În perioada 2014-2015, în cadrul Centrului au fost efectuate 60 de testări, dintre care: 46 au fost efectuate la angajare sau la prelungirea contractului individual de muncă, 12 – în contextul investigațiilor efectuate în cadrul anchetelor de serviciu sau procedurilor disciplinare, iar 2 – la solicitarea Ministerului Afacerilor Interne al RM în contextul unor cauze penale.

În cadrul celor 58 de testări efectuate în privința candidaților la angajare și angajaților CNA: 31 de persoane testate s-au dovedit a fi sincere, 23 – nesincere. Rezultatele testărilor au fost luate în considerare la etapa angajării candidaților în cadrul Centrului, la prelungirea contractelor individuale de muncă, la promovarea angajaților în grade și funcții, precum și în cadrul individualizării pedepselor pronunțate în context disciplinar (17 din cei 23 de nesinceri fiind respinși la angajare).

- **Evidența cadourilor, influențelor necorespunzătoare, conflictelor de interese și avertizărilor de integritate**

În scopul prevenirii manifestărilor de corupție în cadrul instituției sunt create condiții pentru respectarea regimului special al cadourilor, influențelor necorespunzătoare, conflictelor de interese și protecției avertizorilor de integritate. În acest sens, sunt ținute registre speciale, în care se fixează atât declarațiile angajaților, cât și soluțiile adoptate pe marginea lor. Pe parcursul anilor 2014-2015 au fost efectuate și soluționate corespunzător 32 de înscrieri în registrul influențelor necorespunzătoare, 12 situații de conflicte de interese și 49 cazuri de transmitere a cadourilor (politețe și protocol) și 3 avertizări de integritate, circumstanțele cărora sunt investigate la moment, în comun cu procurorii anticorupție.

Registrele respective sunt gestionate de către subdiviziunea de securitate internă, iar informațiile consemnate sunt examinate după caz, în comun cu procuratura anticorupție sau alte organe de drept.

- **Anchete de serviciu**

Pe lângă aplicarea mecanismelor de integritate în cadrul Centrului, în anii 2014-2015 au fost efectuate 77 anchete de serviciu (47 în 2014, 30 în 2015), intentate pe faptul încălcării disciplinei de serviciu sau executorii, altor încălcări comise de angajații instituției, fiind sancționați de către Colegiul Disciplinar al Centrului 18 angajați (dintre care 5 cu eliberare din serviciu), au demisionat 3 angajați din proprie inițiativă, iar cu 4 angajați au fost suspendate raporturile juridice de muncă.

Toate mecanismele și instrumentele de verificare a integrității angajaților CNA și-au dovedit eficiența și permit asigurarea atât a unui nivel ridicat al integrității angajaților, cât și al disciplinei de serviciu în cadrul instituției.

3. Implementarea Strategiei Naționale Anticorupție 2011-2015

Strategia Națională Anticorupție 2011-2015 (adoptată prin Hotărârea Parlamentului 154 din 2011) declară că o prioritate majoră o constituie îndeplinirea unei reforme adevărate prin intermediul căreia administrația publică să îndeplinească standardele internaționale și să fie caracterizată de voință și transparență, previzibilitate, legalitate, responsabilitate și eficiență.

Procesul de implementare a politicilor anticorupție este unul foarte anevoios în Republica Moldova. Instabilitatea politică se răsfrânge imediat și cu o precizie uluitoare asupra ritmului și modului în care acestea se realizează. Implementarea în perioada 2011-2015 a Strategiei Naționale Anticorupție este un exemplu elocvent în acest sens.

Potrivit Strategiei, CNA îi revine funcția de secretariat al grupului de monitorizare a implementării Strategiei.

În scopul sistematizării eforturilor anticorupție, Strategia trasează o serie de obiective specifice, în baza cărora au fost elaborate planurile de acțiuni pentru anii 2012-2013, 2014-2015.

- **Implementarea Planului de acțiuni 2012-2013**

Realizarea Planului de acțiuni pe anii 2012-2013 aprobat în luna februarie 2012 a inclus 63 de acțiuni, dintre care cu termen inclus în anul 2012 - 34; anul 2013 – 6; anual/permanent – 23. a fost pusă în sarcina a 30 de autorități publice centrale, precum și autoritățile administrației publice locale.

La finele anului 2013 s-a constatat că indicatorii de progres ai Planului, dar și rezultatele scontate preconizate, au fost în mediu realizate, însă, în unele cazuri au fost influențați de unele probleme, precum: calitatea joasă a unor indicatori atinși, nerespectarea termenilor de executare și raportare, atitudinea formală, neprezentarea rapoartelor de către unele autorități privind măsurile întreprinse în vederea executării Planului – fapt ce a făcut dificilă monitorizarea progreselor sau evaluarea performanțelor atinse în unele situații.

Prin urmare, gradul de implementare a măsurilor înscrise în Planul de acțiuni 2012-2013, se prezumă a fi de la unul mediu, la unul sporit în unele cazuri. Se atestă faptul că acțiunile au fost executate în proporție de circa 90 la sută, ceea ce denotă că eforturile anticorupție întreprinse de autorități în ultimii doi ani, nu au fost zadarnice.

Totodată, ținând cont de faptul că durata Planului de acțiuni s-a încheiat la finele anului 2013, s-au constatat restante 5 – acțiuni, inclusiv: acțiunile nr. 6, 25 și 26 privitor la elaborarea unor modificări la Codul penal și revizuirea mecanismului de evidență comună a infracțiunilor – responsabilă PG; acțiunile nr. 41 și 42 privind punerea în aplicare a Legii nr. 161/2011 privind implementarea ghișeului unic în desfășurarea activității de întreprinzător, care în conformitate cu H.G. nr. 778 din 04.10.2013, responsabili sunt – APC și APL. Aceste măsuri nerealizate au fost preluate în noul Plan de acțiuni pe anii 2014 – 2015 pentru implementarea SNA, în conformitate cu pct. 5.2. din Strategie.

- **Implementarea Planului de acțiuni 2014-2015**

În scopul asigurării continuității implementării SNA, Secretariatul Grupului de Monitorizare a colectat propunerile venite de la toate autoritățile publice, și a elaborat Planul de acțiune 2014-

2015. CNA a prezentat Guvernului Planul de Acțiuni 2014-2015 în noiembrie 2013. La 12 martie 2014, Guvernul a aprobat Planul de Acțiuni și l-a transmis Parlamentului, care l-a votat la data de 16 mai 2014 (HP nr. 76 din 16.05.2014). Prin urmare, implementarea Planului de acțiune 2014-2015 a început cu o întârziere de cinci luni în anul 2014. Din moment ce Planul de acțiune 2014-2015 este ultimul care are scopul de a pune în aplicare SNA, trebuie menționat faptul că, în ciuda unui interval preconizat de 5 ani al SNA, acesta a fost acoperit de planuri de acțiune aplicabile și eficiente într-un interval de doar 3,5 ani, din cauza întârzierii adoptării planurilor de acțiune și a SNA în sine.

Prin urmare, pentru 2014-2015, au fost prevăzute anumite acțiuni orientate spre realizarea obiectivelor specifice, inclusiv câteva inițiative legislative care nu au fost promovate în cadrul planului pentru anii 2012-2013.

Cu privire la realizarea PA 2014-2015, în rezultatul monitorizării s-a stabilit că în cei doi ani, au fost realizate 85% din acțiunile planificate, dintre care 54% au fost realizate cu succes și a fost obținut rezultatul scontat, 31% din acțiuni au fost realizate cu mențiunea că rezultatul scontat al acțiunii nu a fost obținut până la moment, 2% au devenit inoportune/ desuete, 13% sunt încă în proces de realizare, iar termenul scadent urmează a fi prelungit până la sfârșitul anului 2016. Potrivit analizei efectuate de Secretariatul Grupului de monitorizare, cele 13% din acțiuni aflate în derulare implică procese de durată, care au fost declanșate în cei doi ani, dar nu au fost definitive până la sfârșitul anului 2015.

- **Restanțe în implementarea Strategiei**

Prin urmare, consemnăm faptul că la sfârșitul anului 2015, se constată că fiind parțial realizate 12 acțiuni, aceste acțiuni au fost restante până la moment, dar progresele realizate determină atribuirea calificativului „în derulare”:

- *Procuratura Generală* – continuă realizarea a 3 acțiuni: nr. 32 privind modificarea legislației în vederea tragerii la răspundere juridică a membrilor organelor colegiale de decizie, acțiunea nr. 7 cu privire la revizuirea mecanismului de evidență comună a infracțiunilor, inclusiv a infracțiunilor de corupție și a celor conexe corupției, de la înregistrarea sesizării și până la adoptarea hotărârii definitive de către procuror sau instanța de judecată; acțiunea nr. 31 privind definitivarea și transmiterea spre aprobare în Parlament a proiectului de lege privind modificarea și completarea art. 55 din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 în vederea limitării aplicabilității acestui articol cazurilor de cercetare judiciară a infracțiunilor de corupție și a celor conexe corupției.
- *Comisia Națională de Integritate* – acțiunea nr. 79 cu privire la elaborarea și punerea în aplicare a sistemului informațional automatizat pentru depunerea în regim on-line a declarațiilor cu privire la venituri și proprietate și de interese personale.
- *Curtea de Conturi* – înregistrează 4 restanțe condiționate de planificarea inefficientă a acțiunilor, ce depind de acoperirea financiară și metodologică a proiectului Twinning "Consolidarea și întărirea auditului public extern în Republica Moldova". Astfel, rămân în derulare acțiunile nr. 38, 39, 40 și 93, privind Elaborarea unui proiect de lege pentru modificarea și completarea Legii Curții de Conturi nr. 261-XVI din 5 decembrie 2008; Elaborarea unui ghid al auditorului cu privire la rolul acestuia în cazul fraudei și corupției; Elaborarea unui regulament de proceduri privind relațiile dintre Curtea de Conturi, Parlament și Guvern; Elaborarea unui regulament de comunicare al Curții de

Conturi.

- *Ministerul Finanțelor (Serviciul Vamal)* – acțiunea nr. 57, privind revizuirea Codului de conduită a colaboratorului vamal, care este condiționată la moment de adoptarea Legii privind serviciul în organele vamale.
- *Ministerul Sănătății* – acțiune nr. 58 – revizuirea Codului cadru de etică/ deontologic al lucrătorului medical și farmaceutic.
- *Ministerul Economiei* – acțiunea nr. 61, privind crearea ghișeelor unice-pilot pentru autorizarea activității din comerț.
- *Serviciul de Informații și Securitate* – acțiunea nr. 27, privind elaborarea proiectului de lege privind modificarea și completarea Legii nr. 271-XVI din 18 decembrie 2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice în vederea înlăturării deficiențelor constatate în procesul implementării acesteia.

La capitolul disciplina executorie a fost atenționat *Ministerul Mediului* care nu a prezentat Secretariatului rapoartele privind nivelul de realizare a planului de acțiuni. Referitor la calitatea rapoartelor, vom menționa Ministerul Educației și Ministerul Sănătății care nu prezintă rapoartele în corespundere cu Planul de Acțiuni și indicatorii de performanță și nu sunt cooperanți la insistența și suportul oferit de Centru spre realizarea acțiunilor.

O concluzie importantă pe care o facem acum, la sfârșitul implementării SNA 2011-2015 este că, deși obiectivele SNA au acoperit problemele identificate și, deși au fost elaborate 2 planuri pentru implementarea acesteia, tergiversarea adoptării actelor menționate, precum și respectarea procedurii de elaborare prin colectarea propunerilor de la instituții a dus la crearea unor documente care nu acoperă integral obiectivele strategiei. Aceasta se întâmplă deoarece implementarea mecanismelor instituționale anticorupție nu este o responsabilitate asumată la nivel managerial, în consecință acest lucru duce la o planificare a unor măsuri mai puțin radicale și mai puțin eficiente pentru aplicarea SNA. Un alt aspect important este că SNA nu are un buget pentru aplicarea sa, cerința care a fost impusă politic a fost ca toate acțiunile sub auspiciile SNA să fie planificate de către fiecare autoritate responsabilă, în limitele bugetului alocat anual, urmărind logica ce presupune că a rămâne incorupt nu presupune costuri.

- **Evaluarea implementării Strategiei**

Chestionarea autorităților administrației publice centrale și locale executoare ale Strategiei efectuată de Secretariatul Grupului de monitorizare va fi inclusă în evaluarea implementării strategiei efectuată de un expert independent. Sondajul a evidențiat măsura în care factorul financiar, instituțional sau regulatoriu au avut un impact asupra procesului de realizare a acțiunilor și încearcă să cuantifice impactul acțiunilor asupra țintei acțiunii, precum și impactul asupra societății, prin prisma momentului în care se resimte acest impact: la momentul realizării SNA (sfârșitul 2015) și în următorii 3 ani (sfârșitul 2018).

Cu privire la realizarea acțiunilor planificate vom semnală că, deși au fost realizate anumite progrese, rămân a fi restante domeniile ce țin de:

- Revizuirea mecanismului de evidență comună a infracțiunilor, inclusiv a infracțiunilor de corupție și a celor conexe corupției, de la înregistrarea sesizării și până la adoptarea hotărârii definitive de către procuror sau instanța de judecată (acțiunea nr. 7 PA 2014-2015)

- Definitivarea și transmiterea spre aprobare în Parlament a proiectului de lege privind modificarea și completarea art. 55 din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 în vederea limitării aplicabilității acestui articol cazurilor de cercetare judiciară a infracțiunilor de corupție și a celor conexe corupției (acțiunea nr. 31 PA 2014-2015)
- Modificarea legislației în vederea tragerii la răspundere juridică a membrilor organelor colegiale de decizie pentru admiterea încălcărilor de lege în activitatea proprie (acțiunea nr. 32 PA 2014-2015)
- Crearea ghișeelor unice-pilot pentru autorizarea activității din comerț (acțiunea nr. 61 PA 2014-2015)
- Elaborarea și aprobarea codului de etică a cadrului didactic (acțiunea nr. 28 PA 2014-2015)
- Revizuirea Codului de conduită a colaboratorului vamal, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.456 din 27 iulie 2009, în vederea ajustării lui la cadrul legal privind serviciul în organele vamale și la standardele internaționale (acțiunea nr. 57 PA 2014-2015)
- Revizuirea Codului cadru de etică (deontologic) al lucrătorului medical și farmaceutic (acțiunea nr. 58 PA 2014-2015)

Pentru ca aceste acțiuni să producă de fapt impactul așteptat, autoritățile și instituțiile publice implicate, trebuie să întreprindă și în continuare măsurile ce se impun, cu excluderea atitudinii formale și neglijente.

- **Audieri în Comisia securitate națională, apărare și ordine publică**

În vederea exercitării controlului parlamentar, la data de 10 noiembrie 2015 Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a desfășurat audieri asupra realizării Planului de acțiuni pe anii 2014-2015 pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 76 din 16.05.2014. În cadrul audierilor au participat reprezentanți ai Centrului Național Anticorupție, Procuraturii Generale, Ministerului Justiției, Comisiei Naționale de Integritate, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Economiei, Serviciului de Informații și Securitate și Serviciului Vamal.

Astfel, în scopul realizării acțiunilor restante Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a adoptat Decizia nr. 491 din 17 noiembrie 2015, prin care consemnează acțiunile restante, recomandă autorităților să întreprindă toate măsurile necesare pentru realizarea acțiunilor restante în procesul de implementare a Strategiei Naționale Anticorupție.

Totodată, în punctul 4 al Deciziei se stipulează că Grupul de monitorizare trebuie să-și intensifice activitatea pentru a examina progresele autorităților și instituțiilor responsabile de implementarea Strategiei și a planurilor de acțiuni pentru a formula propuneri și recomandări de depășire a dificultăților și să înainteze propuneri de extindere a Strategiei pentru următorii ani.

Pentru a asigura realizarea restanțelor din Planul de acțiuni pe anii 2014-2015, precum și segmentele neacoperite de acțiuni din Strategia Națională Anticorupție pe anii 2011-2015, Secretariatul Grupului de monitorizare a elaborat Planul de acțiuni pentru anul 2016 pentru implementarea SNA. În acest scop au fost colectate anterior propuneri de la autoritățile monitorizate, precum și au fost analizate concluziile Raportului de evaluare a implementării Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015, efectuată de un expert independent.

- **Un nou document de politici**

A fost elaborat proiectul noii Strategii Naționale Anticorupție în cadrul proiectului de asistență „Consolidarea funcțiilor de prevenire a corupției și celor analitice ale Centrului Național Anticorupție”, finanțat de către Ministerul de Externe al Norvegiei și implementat de către PNUD Moldova. Experții selectați pentru fiecare pilon al sistemului au efectuat o analiză complexă și au elaborat proiectul strategiei, stabilind priorități de acțiune pentru cei 10 piloni. Noi domenii vor fi incluse în noua strategie, precum Ombudsmanul și sectorul privat. Grupul de lucru a elaborat și un nou Plan de acțiuni pentru implementarea noii Strategii în perioada următoare. Planul de acțiuni pentru implementarea strategiei va fi adoptat concomitent cu strategia și va acoperi întreaga perioadă de implementare a strategiei, termenul de implementare fiind de 3 ani. Proiectul noii Strategii Naționale Anticorupție are la bază Raportul „Sistemul Național de Integritate – Moldova 2014”, realizat de către Transparency International Moldova și va fi supus unor ample sesiuni de dezbateri pe parcursul anului 2016.

4. Analiza corupției și a riscurilor strategice de apariție a fenomenului

Una din atribuțiile directe ale CNA o constituie activitatea analitică, fiind asigurată de o subdiviziune specializată. CNA efectuează **analize strategice** în scopul analizei și evaluării nivelului, tendințelor și factorilor de risc a fenomenului corupției în diverse domenii de activitate, inclusiv autorități și instituții publice, precum și **analize operaționale** pe cazuri concrete întru identificarea și stabilirea infractorilor, persoanelor culpabile, circumstanțelor și motivelor săvârșirii infracțiunilor de corupție și a celor conexe corupției, precum și a faptelor de comportament corupțional.

Trebuie menționată conlucrarea bună cu Comisia parlamentară pentru securitate națională, apărare și ordine publică, care recent a organizat audieri pe marginea anumitor analize ce vizează domeniul de competențe al acesteia.

În perioada de referință au fost efectuate **308** studii analitice, dintre care **34** analize strategice (*a se vedea lista acestora în anexa I*) și **274** analize operaționale.

Domeniile analizate au vizat preponderent gestionarea mijloacelor bugetare și celor provenite din sursele externe, eficienței activităților unor autorități publice și întreprinderi de stat, eficienței gestionării patrimoniului public, examinarea acțiunilor funcționarilor publici de nivel central și local prin prisma legislației anticorupție, eficiența măsurilor anticorupție în sistemul judecătoresc.

În cadrul **administrației publice centrale** au fost supuse analizei – *corectitudinea gestionării Fondul Ecologic Național, Fondurilor de Dezvoltare Regională, activitatea mai multor întreprinderi de stat, achizițiile publice efectuate de către autoritățile publice centrale*, fiind constatate nereguli la efectuarea achizițiilor, favorizarea unor agenți economici, situații de conflicte de interese, implicarea factorului politic la gestionarea resurselor publice. În majoritatea cazurilor subiectele sensibile constatate în cadrul studiilor analitice au fost aduse la cunoștință autorităților, care nu au reacționat eficient la propunerile și recomandările de diminuare a factorilor ce favorizează actele de corupție.

La capitolul **gestionării proprietății publice**, analiza evoluției indicatorilor economici, în cadrul aproximativ a 300 de întreprinderi de stat și societăți pe acțiuni în care statul deține mai mult de 30% a stabilit un randament economic negativ per ansamblu, în special în rândul celor subordonate autorităților publice centrale, supuse partajării politice. Cauzele principale ce au determinat ineficiența gestionării proprietății publice sunt promovarea de conducerea acestor întreprinderi a persoanelor apropiate factorilor de influență politică și nu a profesioniștilor în domeniu; lipsa reacțiilor adecvate a reprezentanților statului în cazurile de prejudiciere a interesului public, unii fiind remunerați esențial din contul acestor întreprinderi etc.

În cadrul **administrației publice locale** a fost analizată activitatea Consiliului mun. Chișinău în următoarele domenii: educație, sănătate, transport, relații patrimoniale. A fost scos în evidență faptul că, la nivel local, fenomenul corupției este caracteristic procesului de gestionare administrativă a bunurilor publice (în special a terenurilor) și a resurselor financiare publice, precum și procesului de eliberare a autorizațiilor sau documentelor ce țin de proprietatea persoanelor fizice.

Totodată, Centrul a constatat privatizări și darea în locațiune a spațiilor municipale prin

derogare de la prevederile Legii nr.121-XVI din 04.05.2007 *privind administrarea și deetizarea proprietății publice*. Au fost stabilite 234 de încăperi privatizate în perioada anilor 2010-2014 la un preț scăzut și 987 de contracte de arendă aprobate de Consiliul municipal Chișinău fără efectuarea licitațiilor publice. Pe acest fapt a fost sesizat Consiliul mun. Chișinău, Primăria mun. Chișinău și Guvernul. În conformitate cu informația prezentată de Oficiul teritorial Chișinău a Cancelariei de Stat, actualmente, pe rol în instanțele judecătorești se află doar 144 de acțiuni civile privind anularea contractelor ilegale de arendă a bunurilor municipale, Centrul urmînd să stabilească corectitudinea acțiunilor reprezentanților Cancelariei de Stat vizavi de celelalte decizii ale Consiliului mun. Chișinău.

Au mai fost constatate nereguli și la procesul de atribuire a loturilor de pămînt, prin intermediul deciziilor judecătorești, care au prejudiciat bugetul municipal cu circa **235,9 mln. lei**, și neexecutarea deciziilor Consiliului Municipal Chișinău de către funcționarii Primăriei privind transmiterea la balanța Consiliului Municipal Chișinău a 5% și 10% din fondul locativ al blocurilor construite, cu prejudicierea bugetului municipal cu circa **92 mln. lei**. Pe acest subiect de asemenea au fost informate autoritățile publice centrale și locale responsabile, iar acțiunile funcționarilor examinate în cadrul unei urmăriri penale.

Un aspect important, supus analizei de către Centru, l-a constituit și **practica judiciară privind aplicarea pedepselor pe cauzele de corupție**. În perioada 2014-9 luni 2015, pedeapsa cu privare de libertate cu executare reală este aplicată doar într-un singur caz din 6. Amenzile penale sunt aplicate de instanțele de judecată doar în 2 din 3 cazuri, mărimea acestora fiind invers proporțională cu mărimea mitei. Doar 2/3 din persoanele publice, condamnate pentru acte de corupție, li s-a aplicat pedeapsă de privare a dreptului de a ocupa anumite funcții sau de exercita anumită activitate, ceea ce permite fiecărui al treilea condamnat să revină la locul de muncă în serviciul public.

CNA a stabilit vulnerabilități și în **funcționarea sistemului aleatoriu de repartizare a dosarelor în instanțele judecătorești**. Acestea sunt de ordin tehnic și pot face posibilă manipularea intenționată a sistemului, constatările preliminare fiind prezentate în cadrul Conferinței naționale anticorupție din 9 decembrie 2015.

5. Prevenirea corupției. Educație anticorupție

CNA desfășoară activități de prevenire a corupției, orientate spre identificarea și remedierea factorilor de coruptibilitate în proiectele de acte legislative și normative (*secțiunea 5.1.*), evaluarea riscurilor de corupție în cadrul instituțiilor publice (*secțiunea 5.2.*), testarea integrității profesionale a agenților publici (*secțiunea 5.3.*). De asemenea, CNA organizează activități cu caracter educativ, organizând campanii sociale anticorupție (*secțiunea 5.4.*).

5.1. Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative

În perioada de referință CNA a examinat 1.783 de proiecte de acte normative (în 2014 - 909, în 2015 - 874), dintre care:

- în privința a 463 proiecte au fost întocmite avize în procesul consultărilor organizate de autori pe marginea elaborării (în 2014 - 307, în 2015 - 156)
- în privința a 1.329 proiecte au fost supuse expertizei anticorupție (în 2014 - 612, în 2015 - 684), fiind întocmite rapoarte de expertiză.

Din numărul total de 1.329 de proiecte expertizate, 696 au fost proiecte de legi, 585 proiecte de hotărâri ale Guvernului și 48 proiecte de acte departamentale.

În rezultatul generalizării activității de expertiză a coruptibilității proiectelor de acte legislative s-a constatat că din totalul proiectelor expertizate, cu titlu de inițiativă legislativă a deputaților în Parlament au fost înaintate 367 de proiecte (53%), iar 356 proiecte (51%) au fost înaintate de către Guvern și alte entități prin intermediul Guvernului (Banca Națională, Serviciul de Informații și Securitate, Procuratura Generală, Comisia Națională a Pieței Financiare).

Din numărul proiectelor supuse expertizei anticorupție, 41% de proiecte au fost proiecte integrale, 58% proiecte de modificare și/sau completare și 1% proiecte de abrogare.

Analizând proiectele supuse expertizării s-a stabilit că:

- 30% din proiecte nu au fost justificate suficient pentru a fi promovate;
- 10% nu corespund normelor de transparență în procesul de luare a deciziilor;
- 48% din proiectele implementarea cărora a implicat costuri financiare nu au fost însoțite de justificarea financiară și indicarea sursei de finanțare, ceea ce deseori duce la punerea în vigoare a legislației inaplicabile din motive financiare;
- 55% din proiectele care reglementau activități de întreprinzător nu au fost însoțite de analiza impactului de reglementare;
- 28% din proiecte promovează anumite interese private, dintre care trei pătrimi – cu nerespectarea interesului public;

În perioada de referință, au fost identificați 3.544 factori de coruptibilitate, dintre care:

- 32% - discreții excesive ale autorităților publice;

- 20% - conflicte ale normelor de drept;
- 20% - formulări lingvistice ambigui;
- 6% - cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor;
- 6% - lipsa sau insuficiența mecanismelor de control;
- 5% - responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare;
- 5% - norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb;
- 3% - accesul limitat la informație, lipsa transparenței.

Eficiența recomandărilor formulate de către experții CNA în vederea înlăturării riscurilor identificate a fost calculată prin verificarea volumului de recomandări pe care le-au formulat în rapoartele de expertiză anticorupție de care s-a ținut seama la adoptarea proiectului. Eficiența recomandărilor a fost de 51% în anul 2014 și 54% în anul 2015.

În anexa raportului sunt prezentate exemple de proiecte în cadrul cărora au fost stabilite riscuri sporite de corupție (*vezi anexa II*).

5.2. Evaluarea riscurilor de corupție în cadrul instituțiilor publice

În perioada de referință, au fost efectuate 12 evaluări de riscuri în cadrul instituțiilor publice, dintre care:

- *în cadrul a 10 entități publice* (Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Serviciul Vamal pe subiectul auditului post-vămuire, Poliția de Frontieră, Agenția pentru Protecția Consumatorilor, Ministerul Apărării, trei instituții medico-sanitare, CNA, Departamentul Instituțiilor Penitenciare, Serviciul Vamal pe subiectul echipelor mobile) *a fost încheiat procesul de evaluare, au fost elaborate și puse în aplicare planuri de integritate*, fiind plasate și pe paginile web ale fiecărei instituții vizate.
- *în cadrul unei entități publice* (Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene pe subiectul activității consulatelor) *procesul de evaluare a fost încheiat, fiind în curs de examinare/aprobare planurile de integritate*.
- *în cadrul a 3 instituții* (Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Inspectoratul de Stat al Muncii și Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă) *procesul de evaluare a riscurilor este în derulare la moment*.

Suplimentar, în semestrul I a anului 2015 au fost supuse monitorizării planurile de integritate, aprobate în anul 2014 urmare evaluării riscurilor de corupție în cadrul Ministerului Apărării, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Serviciul Vamal (domeniul auditului post-vămuire) și trei instituții medico-sanitare publice: AMT Centru, Spitalul clinic municipal nr.1 și Institutul Mamei și Copilului (rapoartele de monitorizare sunt plasate pe pagina web a CNA).

CNA a remis circulare în adresa autorităților publice cu recomandarea ca în procesul de realizare pe intern a activităților de management al riscurilor, implementat în contextul *Legii cu privire la controlul financiar public intern*, un accent aparte să fie pus pe managementul riscurilor de corupție. În calitate de suport metodologic, a fost prezentat un model de Registru al riscurilor de corupție, care, fiind adaptat de fiecare instituție în parte, necesită a fi integrat în Registrul instituțional al riscurilor, aferent unui obiectiv aparte "Consolidarea integrității

instituționale”.

În același context, la propunerea CNA, au fost operate modificări la Standardele Naționale de Control Intern, aprobate prin ordinul Ministerului Finanțelor nr.189 din 05.11.2015, prin specificarea aspectului de „management al riscurilor de corupție” (SNCI 9) și obligativitatea documentării acestora în Registrul riscurilor entității publice. Un alt aspect important reprezintă includerea conceptului de „funcții sensibile” – funcții ce prezintă riscuri semnificative de delapidare/fraudă/corupție (SNCI 12).

O generalizare a constatărilor incluse în rapoartele de evaluare a riscurilor de corupție desfășurate de CNA este inclusă în anexa acestui raport (*vezi anexa III*).

În luna decembrie 2015, în cadrul Comisiei parlamentare de securitate, ordine publică și apărare au fost audiate constatările pe marginea rapoartelor de evaluare a riscurilor desfășurate în cadrul serviciului vamal și a poliției de frontieră. Această practică s-a demonstrat a fi foarte benefică, urmînd să se extindă și în viitor.

5.3. Testarea integrității profesionale

Testarea integrității profesionale a constituit un instrument nou de prevenire a corupției, pus la dispoziția CNA prin Legea testării integrității profesionale nr.325 din 23 decembrie 2013, publicată la 14 februarie 2014. Punerea ei în aplicare a prevăzut o perioadă inițială de 6 luni de pregătire a funcționarilor pentru intrarea în vigoare a legii, după care, din 14 august 2014, a început testarea integrității agenților publici propriu-zisă.

În primele 6 luni după adoptarea Legii (14.02.2014-14.08.2014), CNA a verificat onorarea obligației de informare a agenților publici, precum și de conformarea cu instrumentele de prevenire a corupției ce urmează a fi testate în cadrul a 1.890 de entități publice, cu un efectiv de aproape 120.000 angajați publici. În rezultat, confirmări despre informarea agenților publici a venit din aproximativ jumătate dintre entități, în toate cazurile fiind confirmată ajustarea cadrului normativ intern de prevenire a corupției. Deși cadrul legal care impunea respectarea de către autorități a regimului de declarare a cadourilor, de tratare a conflictelor de interese și de protejare a avertizorilor de integritate există de 8 ani, majoritatea instituțiilor s-au conformat acestor rigori doar după demararea procesului de verificare pentru începerea procesului de testare a integrității profesionale, ceea ce a confirmat odată în plus efectul puternic preventiv al acestui instrument.

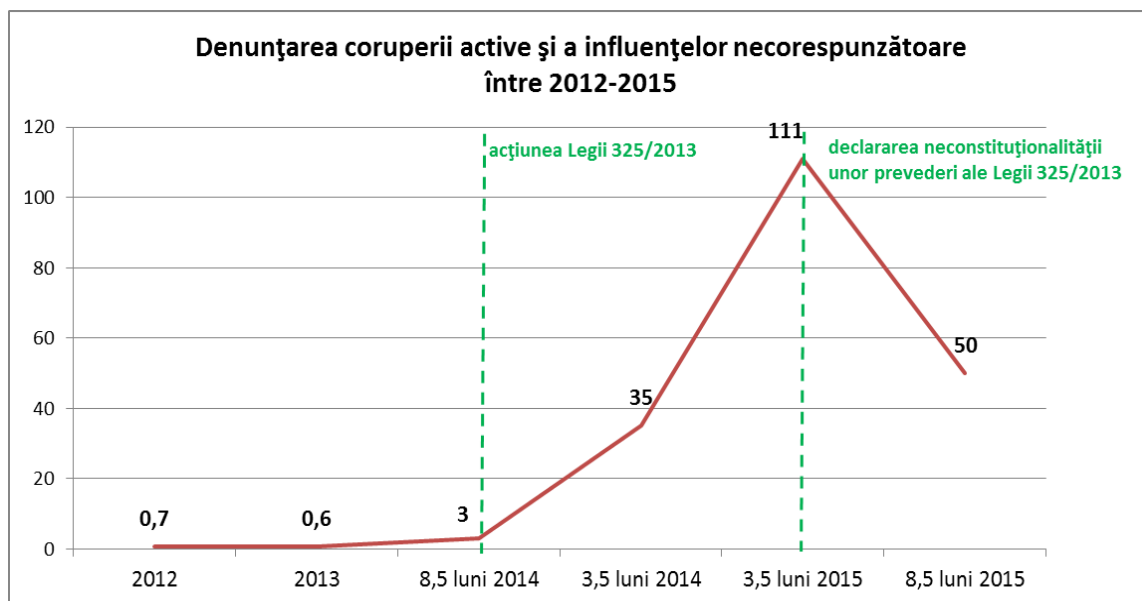
Suplimentar, CNA a primit peste 500 de solicitări de a efectua instruirea cu angajații publici, în vederea explicării standardelor de integritate profesională, astfel încît angajații publici să poată promova testele de integritate. Informații despre instruirile desfășurate cu agenții publici sunt prezentate în cadrul secțiunii 5.4.

În următoarele 9 luni după începerea testărilor pe teren (14.08.2014-15.04.2015), CNA a efectuat mai multe teste în diverse autorități, iar rezultatul acestor teste au demonstrat:

- **65% din toți agenții testați se implică în acte de corupție** (în unele instituții în proporții de 25%, în altele – în proporție de 100%);
- **100% din toți agenții testați nu au denunțat actele de corupție** la care au fost expuși în cadrul testelor, indiferent dacă s-au pretat la un act de corupție sau s-a opus.
- **85% din agenții testați nu au respectat normele de declarare a cadourilor** care le-au fost oferite în cadrul testelor.

Un alt rezultat important al intrării în vigoare a legii date a fost sporirea denunțării actelor de corupție de către agenții publici, deși o adevărată amploare fenomenul denunțării l-a luat doar după începerea testării la 14 august 2014. Astfel, din momentul în care a fost publicată Legea 325/2013 **rata denunțării actelor de corupție de către funcționari a crescut de 70 de ori** în primele 3,5 luni ale anului 2015 în comparație cu anul 2013, fapt datorat în egală măsură testelor desfășurate, dar și instruirilor care au precedat testarea.

Imediat după intrarea în vigoare a Hotărârii Curții Constituționale, nr.7 din 16.04.2015 „Pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr.325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale”, prin care a fost invalidat, în mare parte, mecanismul de aplicare a Legii nr.325/2013, **rata denunțării a scăzut mai mult de două ori** până la sfârșitul anului 2015.

Controlul parlamentar asupra implementării testării integrității profesionale a fost realizat în conformitate cu prevederile legale prin transmiterea către două comisii parlamentare: Comisia juridică pentru numiri și imunități și Comisia de securitate națională, ordine publică și apărare unui "Raport cu privire la implementarea Legii nr.325/23.12.2013 până la data de 14.02.2015 și activitățile de testare a integrității profesionale desfășurate în perioada 14.08.2014-30.01.2015", pe marginea căruia CNA a fost audiat în luna decembrie 2015.

Ajustarea Legii testării integrității profesionale la prescripțiile Curții Constituționale. La moment, în parlament a fost transmis un proiect de lege care urmează să ajusteze prevederile Legii nr.325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale la Hotărârea Curții Constituționale nr.7 din 16 aprilie 2015. Proiectul prevede instituirea unui control judiciar asupra mijloacelor și metodelor tehnice de realizare a testelor și extinde câmpul de acțiune a legii de la testarea angajaților publici la evaluarea integrității instituțiilor din care aceștia fac parte.

Atenția internațională asupra testelor de integritate profesională implementate în Moldova. Practica pozitivă înregistrată de CNA în aplicarea testelor de integritate pentru care survin consecințe disciplinare non-penale, implementarea testelor unui cerc extins de agenți publici și efectul mobilizator al acestora asupra agenților publici de a cunoaște standardele de comportament integru – poate transforma Moldova într-o eventuală sursă de bune practici internaționale de prevenire a corupției. Recent, CNA a primit o invitație din partea unei inițiative regionale asiatice pentru soluții inovative în domeniul integrității serviciilor publice

(habul de la Astana), care preconizează familiarizarea membrilor regiunii testarea integrității profesionale aplicate în Moldova în anul 2016. La fel, Consiliul Europei a informat CNA că planifică pe parcursul anului viitor elaborarea unui manual-model privind testarea integrității profesionale, pornind de la experiența Republicii Moldova în acest domeniu și atenționările Comisiei de la Veneția, și care va fi oferit ca metodologie recomandată pentru prevenirea corupției statelor membre ale Consiliului Europei.

În perioada de referință, CNA a fost vizitat de reprezentanții Ministerului Justiției din Ucraina, ai Agenției Anticorupție a Serbiei și a primit o invitație din partea omologilor lituanieni de a prezenta experiența aplicării testelor de integritate. Printre altele, un proiect de lege cu privire la testarea integrității profesionale se află deja în Rada de la Kiev. Organizații precum OSCE, OECD, Inițiativa Regională Anticorupție din cadrul Pactului de Stabilitate în Sud-Estul Europei și Inițiativa Globală Anticorupție din cadrul ONU – au manifestat la fel interes față de această practică a Moldovei, reprezentanții CNA fiind invitați să prezinte la forurile acestor organizații rezultatele sale.

Prin urmare, avînd în vedere atenția mare care există în plan regional și internațional pe care o trezește aplicarea testării integrității profesionale în Moldova, Parlamentul urmează să examineze în viitorul apropiat proiectul legii prenotat. Succesele obținute prin aplicarea acestui instrument, chiar dacă par modeste în țară, proiectează o imagine pozitivă în exterior a Republicii Moldova.

5.4. Educare și sensibilizare anticorupție

În perioada de raport au fost desfășurate 1.097 instruirii anticorupție, pentru un număr de 58.480 persoane, inclusiv agenți publici – 40.840, studenți/elevi – 16.893, alte categorii – 747.

Comparativ cu anul 2013, în perioada de referință au fost desfășurate de 3,3 ori mai multe instruirii în mediu pe an, numărul persoanelor instruite majorîndu-se de 5,1 ori (în anul 2013 au fost instruite aproximativ 6.000 persoane).

Cele mai multe activități de instruire organizate în 2014 (84%) au fost determinate de punerea în aplicare a Legii cu privire la testarea integrității profesionale, cursul fiind audiat de circa 25400 agenți publici, sau 91% din numărul total de persoane instruite. În 2015, urmare declarării neconstituționale a unor prevederi din Legea cu privire la testarea integrității profesionale, coraportul audienților este de doar 47,4% agenți publici, grupul țintă constituind în mare parte elevi și studenți.

Eficiența instruirilor desfășurate de către CNA este apreciată în baza chestionarelor de evaluare periodice ale persoanelor instruite. Potrivit evaluărilor din anul curent:

- 97,5% au considerat subiectele abordate la instruirii ca fiind utile și foarte utile,
- 75,2% ar recomanda subiectele și altor colegi,
- 93,7% au apreciat prestația formatorilor CNA a fost apreciată ca „excelentă” și „bună”
- 67,4% au răspuns corect la toate întrebările de evaluare a cunoștințelor acumulate la curs, ceilalți – parțial corect.

Pe lîngă instruirii, au fost desfășurate mai multe campanii de sensibilizare anticorupție, în special cu studenții și elevii, precum și plasate spoturi anticorupție la televiziune, în transportul public, realizate emisiuni radio și plasate banere stradale. Mai multe informații despre campaniile desfășurate pot fi găsite în anexa prezentului raport (*vezi anexa IV*).

6. Combaterea corupției

Mandatul CNA de contracarare a crimelor de corupție și conexe este realizat prin examinarea informațiilor cu privire la încălcările sesizate în plîngerile și petițiile cetățenilor (*secțiunea 6.1.*), depistarea și investigarea infracțiunilor de corupție, cu transmiterea ulterioară a cauzelor penale în instanța de judecată (*secțiunea 6.2.*), precum și asigurarea recuperării prejudiciilor cauzate prin săvîrșirea acestor infracțiuni (*secțiunea 6.3.*). Chiar dacă funcția de susținere a acuzării de stat în instanțele de judecată pe cauzele de corupție este o atribuție ce revine procurorilor, finalitatea judiciară a cauzelor de corupție este determinantă pentru aprecierea eficienței eforturilor de combatere a corupției întreprinse de către CNA (*secțiunea 6.4.*).

6.1. Examinarea plîngerilor, cererilor și petițiilor cetățenilor

În perioada de raport, ofițerii CNA au examinat 70.422 de plîngereri, cereri, demersuri, petiții și alte materiale, dintre care 34.608 în anul 2014 și 35.814 în 2015 (cu 3,4% mai mult față de 2014).

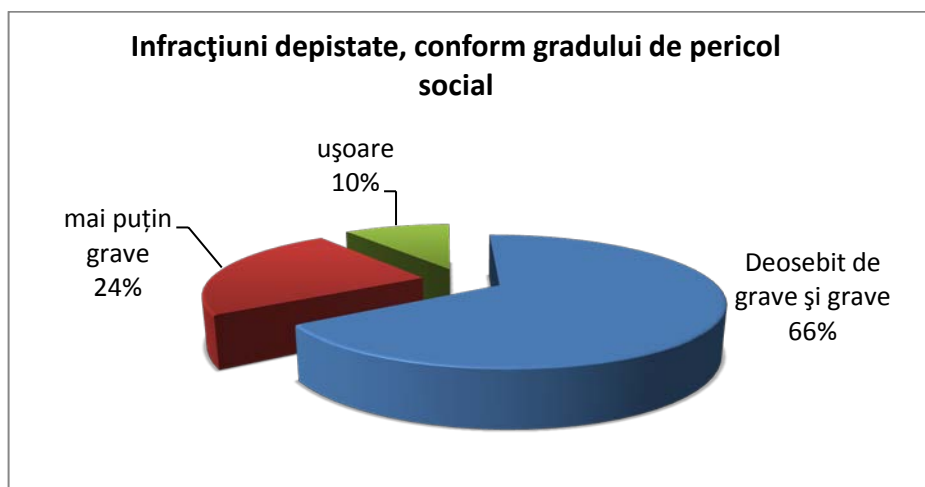
În procesul cercetării infracțiunilor, ofițerii CNA au primit în audiență și chestionat 30.073 de cetățeni, dintre care 14.954 în anul 2014 și 15.119 în anul 2015. La Linia națională anticorupție (257-257, ulterior 0-800-55555), au fost recepționate 2.210 de apeluri ale cetățenilor în anul 2014 și 2.519 în anul 2015 (în mediu pe an o creștere cu + 14%).

Pentru facilitarea interacțiunii cu cetățenii, conducerea CNA a organizat și desfășurat 19 audiențe cu cetățenii cu deplasarea în raioanele republicii.

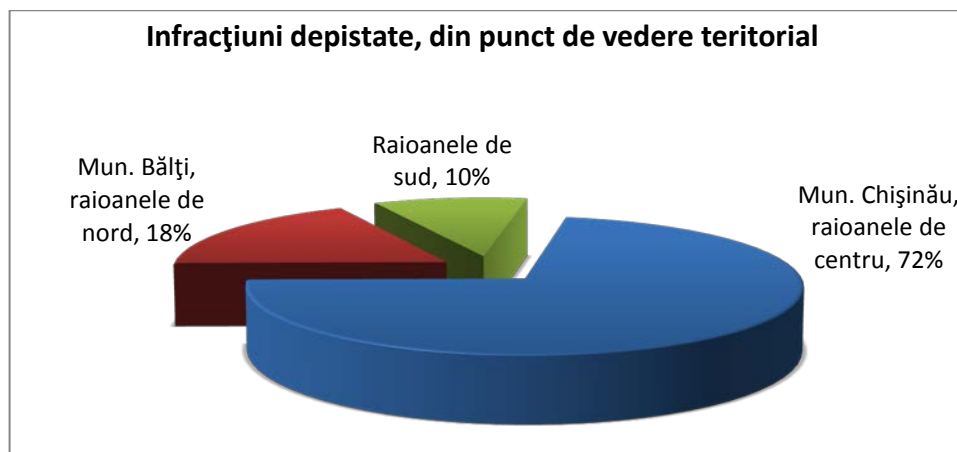
De la organele supreme de stat (Guvern, Parlament, Președinție) au parvenit și s-au examinat 587 de demersuri și interpelări în anul 2014 și 892 în 2015.

6.2. Depistarea și investigarea infracțiunilor de corupție

În perioada de referință, ofițerii CNA au depistat 1.395 de infracțiuni (2014 - 668, 2015 - 727), dintre care 1.031 acte de corupție și conexe (2014 – 498, 2015 – 533). În 2015 s-a atestat o creștere cu 8,7% a numărului de infracțiuni depistate față de nivelul anului precedent. Potrivit criteriului de gravitate a infracțiunilor depistate, 66% din infracțiunile depistate au fost deosebit de grave și grave, 24% mai puțin grave, iar 10% ușoare.

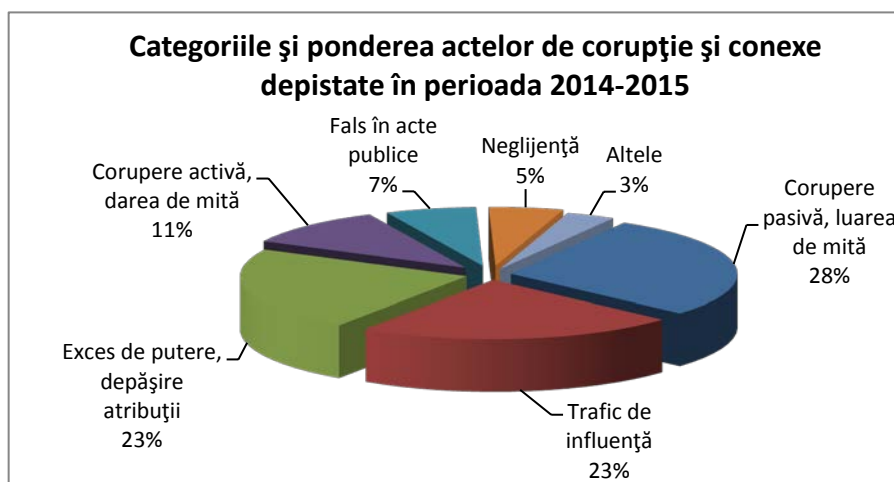

Din punct de vedere teritorial, 72% din infracțiuni au fost relevate în mun. Chișinău și raioanele din centrul republicii, 18% - mun. Bălți și raioanele de nord ale țării, iar 10% - în raioanele de sud.

În perioada 2014–2015, ofițerii CNA au depistat următoarele categorii de infracțiuni de corupție și conexe acestora:

- coruperea pasivă/luarea de mită – 250 (2014- 143, 2015- 107);
- excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu – 204 (2014- 81, 2015- 123);
- trafic de influență – 200 (2014- 106, 2015- 94);
- abuzul de putere sau abuzul de serviciu – 148 (2014- 56, 2015- 92);
- corupere activă/darea de mită – 92 (2014- 45, 2015- 47);
- confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false – 74 (2014- 47, 2015- 27);
- fals în actele publice – 59 (2014- 28, 2015- 31);
- neglijență în serviciu – 48 (2014- 26, 2015- 22);
- însușirea averii străine cu folosirea situației de serviciu – 28 (2014- 12, 2015- 16);
- însușirea prin abuz de încredere sau înșelăciune a bunurilor – 46 (2014- 20, 2015- 26);
- gestionarea frauduloasă a băncii – 3 (2015- 3);
- îmbogățire ilicită – 2 (2014-1 , 2015- 1) etc.

Activitatea de combatere a corupției desfășurată de CNA a evidențiat în special următoarele domenii și instituții publice²:

- **Justiția și afacerile interne - 299:**

² Cifrele oferite nu includ 130 de infracțiuni depistate în diferite domenii, care se află în stadiu de cercetare și nu pot fi evidențiate din motive de securitate a informației.

Ministerul Afacerilor Interne – 179 (2014- 85, 2015- 94)

penitenciare și birouri de probațiune (Ministerul Justiției) - 30 (2014- 12, 2015- 18)

instanțe de judecată – 17 (2014- 8, 2015- 9)

avocatură – 48 (2014- 25, 2015- 23)

oficii de executori judecătorești – 25 (2014-10 , 2015- 15)

- **APL și servicii desconcentrate - 185:**

Primării, consilii locale – 171 (2014- 82, 2015- 89)

Asistență socială - 7

Alte servicii - 7

- **Securitatea bugetului și patrimoniului public - 166:**

întreprinderi de stat – 141 (2014- 89, 2015- 52)

vama – 13 (2014- 5, 2015- 8)

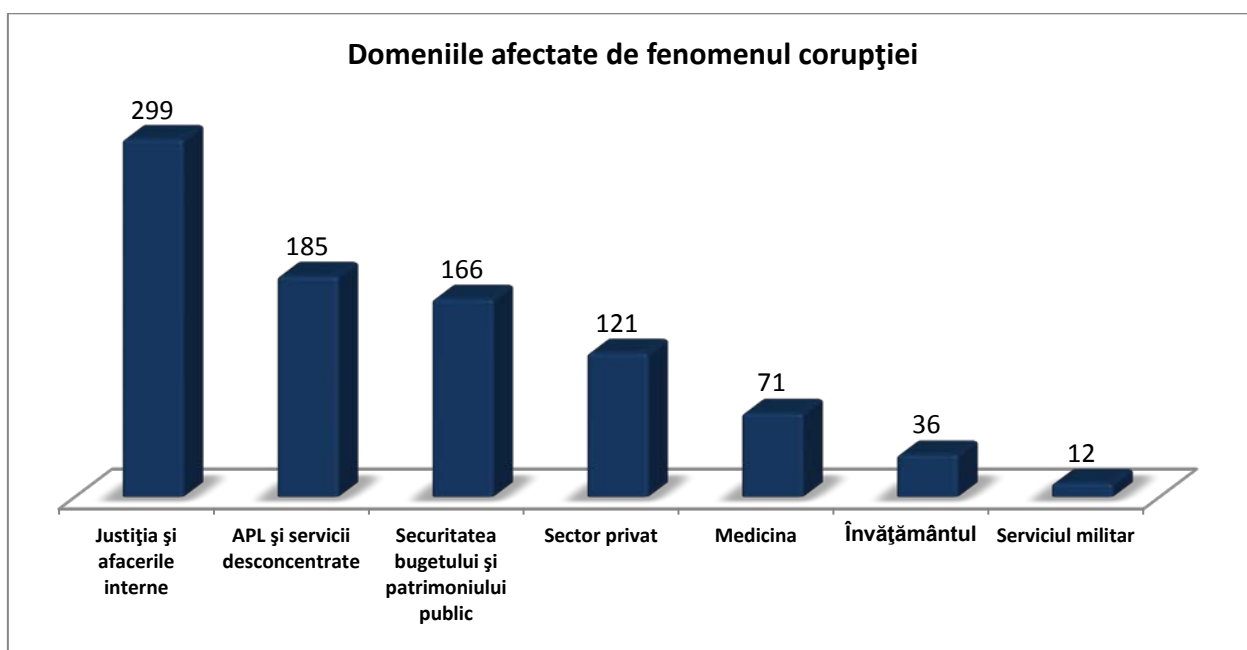
IFPS – 12

- **Sector privat – 121**

- **Medicina – 71**

- **Învățământul – 36**

- **Serviciul militar – 12**

Subiecți ai infracțiunilor de corupție și conexe corupție depistate au fost:

- **în sectorul public - 416:**

5 miniștri și vice-miniștri (2014- 4, 2015- 1);
17 judecători (2014- 8, 2015- 9);
3 procurori (2014- 1, 2015- 2);
8 directori și adjuncți de agenții, autorități publice (2014-3 , 2015- 5);
51 de șefi și adjuncți de instituții autonome și subdiviziuni din cadrul autorităților publice (inspectorate, birouri etc.) (2014- 14, 2015- 37);
24 de primari (2014- 12, 2015- 12),
141 de polițiști (2014-75 , 2015- 66);
20 de ofițeri de urmărire penală (2014- 10, 2015- 10);
44 directori de întreprinderi, organizații de stat;
71 persoane cu funcții de răspundere din domeniul ocrotirii sănătății;
18 persoane cu funcții de răspundere din domeniul educației;
14 controlori fiscali, revizori și auditori (2014- 11, 2015- 3).

- **în sector privat și liber profesionist - 293**

50 de avocați (2014- 27, 2015- 23);
25 de executori judecătorești (2014- 10, 2015- 15);
58 directori de întreprinderi, organizații din sectorul privat;
5 conducători din cadrul instituțiilor financiare;
155 persoane fizice (2014-57, 2015- 98).

Pentru mai multe detalii cu privire la activitățile de combatere a corupției în cauze cu rezonanță socială, inclusiv în mediul judecătorilor, o listă cu exemple este prezentată în anexa la acest Raport (*vezi anexa V*).

În perioada de raport CNA împreună cu procurorii **a transmis în instanțele de judecată 531 dosare penale, în privința a 674 de persoane.**

Domeniul de activitate al persoanelor, dosarele cărora au fost deferite justiției în perioada 2014-2015: organele de drept / justiție – 48%, administrația publică centrală și de specialitate – 20%, administrația publică locală – 13%, medicină – 9%, învățământ – 6%, fiscal/bancar – 4% altele etc.

Totodată, pentru mai multe detalii cu privire la indicii de depistare a infracțiunilor de către subdiviziunile CNA în perioada 2014 – 2015, instituțiile și organizațiile în care au activat funcționarii care au comis acte de corupție și funcțiile deținute de ei, a se vedea în anexă la acest raport (*anexa VI*).

6.3. Asigurarea recuperării prejudiciilor pe dosarele de corupție

În perioada 2014-2015, prejudiciul stabilit pe dosarele din gestiunea CNA constituie 4,117.000.000 lei.

Pentru a asigura restituirea prejudiciilor cauzate pe dosarele investigate, în perioada 2014-2015, CNA împreună cu procurorii au aplicat sechestrul pe mijloace financiare și bunuri în valoare de 465.877.035 lei. Odată cu intrarea în vigoare a sentințelor pe aceste dosare, bunurile sechestrate vor fi confiscate, iar în rezultatul realizării lor în cadrul licitațiilor, acestea vor fi înstrăinate la preț de piață, și nu la cel de bilanț/cadastral, după cum au fost apreciate la momentul aplicării sechestrului.

Totodată, trebuie menționat că CNA împreună cu procurorii depun eforturile necesare asigurării recuperării prejudiciilor cauzate prin infracțiunile pe care le investighează, în acest sens fiind transmise zeci de cereri de comisii rogatorii în vederea acumulării probelor cu privire la transferuri și activele de peste hotare. Numai după confirmarea oficială din partea autorităților străine cu privire la identificarea acestor bani și active pe teritoriile statelor respective, CNA va iniția procedurile internaționale de sechestrare și repatriere a lor, pentru compensarea prejudiciilor cauzate prin infracțiuni.

6.4. Finalitatea judiciară a cauzelor de corupție instrumentate

În perioada 2014 –2015, instanțele judecătorești au examinat în fond 595 cazuri instrumentate de Procuratura Anticorupție și CNA, dintre care 258 – în anul 2014 și 266 – în anul 2015³.

Pe marginea infracțiunilor examinate, instanțele de fond au stabilit vinovăția inculpaților în 83% din cazuri, pronunțând sentințe de condamnare și încetare cu atragere la răspundere administrativă. În alte 18% din cazuri au fost pronunțate sentințe de achitare a persoanelor.

Pentru a urmări tendințele practicii judiciare în raport pe anii precedenți (2010-2012), în continuare sunt prezentate analize care țin doar de infracțiunile de corupție în sectorul public și de dare/luare de mită în sectorul privat (art.324 CP „Corupere pasivă”, art.325 CP „Corupere activă”, art.326 CP „Traficul de influență”, art.327 CP „Abuzul de putere sau abuzul de serviciu”, art.190 CP „Escrocheria” cu folosirea situației de serviciu de către funcționari, art.191 CP „Delapidarea averii străine” cu folosirea situației de serviciu de către funcționari publici, art.333 CP „Luarea de mită”, art.334 CP „Darea de mită”).

În perioada de raport, infracțiunile respective examinate în instanțele de fond, au fost: în anul 2014 – 178 cazuri, iar în anul 2015 – 214 cazuri. Acestea au constituit 66% din totalul infracțiunilor instrumentate de Procuratura Anticorupție și CNA și examinate în instanțele de fond.

Cele mai afectate domenii de fenomenul corupției sunt justiția și ordinea publică. Domeniul respectiv a fost vizat în 64% din cauzele de corupție soluționate în instanțele judecătorești. Alte 12% s-au referit la securitatea proprietății publice.

• Valoarea medie a mitei pe dosarele de corupție examinate în instanțe

Mita promisă și pretinsă în cauzele de corupție, pe care a fost stabilită vinovăția inculpaților, a

³ La acestea se referă infracțiuni contra bunei desfășurări a activității în sfera publică (coruperea pasivă, coruperea activă, traficul de influență, abuzul de serviciu etc.), infracțiuni de corupție în sectorul privat (darea de mită, luarea de mită etc.), infracțiuni economice (spălarea banilor, evaziune fiscală, contrabandă etc.), infracțiuni în domeniul telecomunicațiilor, infracțiuni contra justiției (favorizarea infracțiunii etc.) etc.

atins cifra de 11,1 mln lei sau în mediu pe caz 23.233 lei în anul 2014 și 55.032 lei în 2015.

Valoarea mitei:	2010-VI.2012	2014	2015
- total, lei	2 000 000	2 532 364	8 584 961
- în mediu pe caz, lei	12 245	23 233	55 032

Cele mai costisitoare au fost actele de corupție ce vizau domeniul sportului, pentru care mita transmisă și documentată în flagrant a constituit 97.755 lei în mediu pe caz. Pentru soluționarea problemelor ce țin de securitatea proprietății private, inculpații au primit în delict flagrant 30.973 lei în mediu pe caz. În domeniul justiției și ordinei publice, mita primită și documentată în flagrant a constituit 18.288 lei în mediu pe caz.

- **Categoriile infracțiunilor de corupție examinate în instanțe**

Cele mai frecvente cazuri soluționate în instanțele de judecată sunt infracțiunile de trafic de influență (43% în 2014, 43% în 2015). Rare sunt cazurile de corupere activă (6% în 2014, 11% în 2015 sau de 3-4 ori mai puțin decât cele de corupere pasivă), fapt ce confirmă lipsa de predispunere a funcționarilor publici de a denunța coruperea lor de către subiecții activi.

Tipul infracțiunilor de corupție examinate în instanțele de judecată:	2010-VI.2012	2014	2015
corupere pasivă și luarea de mită	12%	28%	30%
corupere activă și darea de mită	22%	6%	11%
traficul de influență	39%	43%	43%
abuzul de serviciu	14%	19%	14%
delapidarea averii străine cu folosirea situației de serviciu	11%	4%	2%

- **Soluțiile adoptate pe dosarele de corupție examinate în instanțe**

În 80% din cazuri în 2014 și în 85% în 2015, instanțele de fond au adoptat sentințe prin care este stabilită vinovăția inculpaților. În 20% din cazuri în 2014 și în 15% în 2015 în privința inculpaților au fost adoptate sentințe de achitare și de încetare a procesului penal (cu reabilitarea persoanei).

Sentințe adoptate:	2010-VI.2012	2014	2015
condamnări	91%	80%	85%
achitări/încetări (cu reabilitare)	9%	20%	15%

- **Aplicarea pedepselor cu închisoarea**

Închisoare cu executare reală a fost aplicată, în fond, în privința a 13% din totalul inculpaților condamnați în 2014 și a 16% în 2015, respectiv, pentru un termen mediu 2 ani și 4 luni în 2014, și de 4 ani în anul 2015. Comparativ, în perioada 2010-VI.2012, închisoarea fără suspendarea condiționată a fost aplicată doar în 1,5% din cazuri pe un termen mediu de 7 luni.

Pedepse cu închisoare cu executare reală:	2010-VI.2012	2014	2015	Codul Penal prevede:
pondere	1,5%	13%	16%	<i>închisoare 2-15 ani</i>
termen real de detenție	7 luni	2 ani 4 luni	4 ani	
Pedepse cu închisoare cu suspendarea executării:	2010-VI.2012	2014	2015	
pondere	33%	30%	32%	
termen cu suspendare	2 ani 4 luni	2 ani 10 luni	3 ani 1 lună	

În mediu pe 2014-2015, inculpații au fost condamnați la închisoare cu suspendarea executării pedepsei în temeiul art.90 CP în 31% din cauzele pe care au fost pronunțate condamnări, cu stabilirea unui termen de probă echivalent, în mediu, cu 2 ani 1 lună de către instanța de fond (sau 72% din termenul închisorii).

- **Aplicarea pedepselor cu amendă**

Amenzile penale au fost aplicate în 69% din condamnări, fiind stabilită mărimea de 26.885 lei în mediu pe caz în anul 2014 și de 43.236 lei în anul 2015. Gruparea amenzilor aplicate față de inculpați în dependență de mitele primite de către aceștia se poate stabili următoarele concluzii cu privire la măsura în care pedepsele aplicate descurajează corupția:

- mita primită pînă la 50 mii lei (echivalent 2.300 Euro) – coraportul dintre mita primită și amenda aplicată este de 1 : 4. Inculpatul riscă să achite amendă de 4 ori mai mult decât mita pretinsă și primită.
- mita primită între 50.001-100.000 lei (echivalent 2.301-4.600 Euro) - coraportul dintre mita primită și amenda aplicată este de 1 : 1. Inculpatul riscă amendă în mărimea mitei pretinse și primite.
- mita primită mai mult de 100.001 lei (echivalent 4.601 Euro) - coraportul dintre mita primită și amenda aplicată este de 4 : 1. Inculpatul riscă să achite amendă doar ¼ din mita pretinsă și primită.⁴

În sensul dat, se poate deduce o dependență invers proporțională între mărimea mitei primite și mărimea amenzii aplicate, precum și o ineficiență vădită a politicilor penale ale statului de a descuraja fenomenul corupției prin excluderea caracterului profitabil al acestuia.

Pedepse cu amenzi penale:	2010-VI.2012	2014	2015	Codul Penal prevede
- pondere	78%	66%	71%	<i>Amenda penală 6.000-200.000 lei</i>
- valoare în mediu pe caz	10.600 lei	26.885 lei	43.236 lei	
Pedepse cu amenzi contravenționale:	2010-VI.2012	2014	2015	Amenda contravențională 1000-10.000 lei
- pondere	27%	10%	1%	
- valoare în mediu pe caz	2.500 lei	3.000 lei	3.000 lei	

⁴ În perioada 2014-9 luni 2015, a fost stabilit următorul coraport dintre mita primită și amenda aplicată: 1:7 în cazul cind mita primită a fost de pînă la 10 mii lei și 7:1 în cazul cind mita a depășit 100.000 lei.

- **Aplicarea pedepselor cu privarea de dreptul de a ocupa funcții**

Doar 43% din persoanele publice, condamnate pentru acte de corupție, li s-a aplicat pedeapsă de privare a dreptului de a ocupa anumite funcții sau de exercita anumită activitatea, ceea ce permite fiecărui al doilea condamnat să revină la locul de muncă în serviciul public. Termenul mediu de privare a drepturilor pentru funcționarii condamnați a constituit 3 ani 2 luni.

Pedepse cu privarea de drepturi de a ocupa funcții:	2010-VI.2012	2014	2015	Codul penal prevede
- pondere	35%	59%	51%	<i>Privare de drept pentru 2-15 ani</i>
- termen în mediu pe caz	2ani 4 luni	2 ani 9 luni	3 ani 4 luni	

- **Aplicarea pedepselor sub minimul prevăzut de Codul penal**

Instanțele de fond au dispus, în 5% din cazuri, liberarea de răspundere penală a inculpaților cu tragerea la răspundere contravențională (art.55 CP) și, în alte 4% din cazuri - aplicarea pedepsei mai blânde decât cea prevăzută de lege (art.79 CP) din totalul condamnărilor.

Reducerea pedepselor penale sub minimum prevăzut de CP	2010-VI.2012	2014	2015
Înlocuirea răspunderii penale cu cea contravențională (art.55 CP)	27%	10%	2%
Stabilirea circumstanțelor excepționale (art.79 CP)	26%	7%	2%

- **Acceptarea de către inculpat a probelor acuzării**

În 58% din cazurile pe care a fost stabilită vinovăția inculpaților, instanțele de fond au efectuat examinarea în procedura specială pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală și în baza acordului de recunoaștere a vinovăției (art.364¹ CPP și art.80 CP).

Cauze penale în care inculpatul a acceptat probele acuzării:	2010-VI.2012	2014	2015
- pondere	81%	60%	57%

7. Analiza, prevenirea și combaterea spălării banilor

În cadrul CNA, activează Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (SPCSB). Rolul de bază al SPCSB îl constituie primirea, analiza și transmiterea informațiilor către organele competente a tranzacțiilor suspecte de spălare a banilor și finanțării terorismului. Informația sub formă de tranzacții suspecte, limitate și în numerar parvine de la diferite entități raportoarea, inclusiv instituții financiare, notari, asiguratorii, Serviciul Vamal etc.

Astfel, informația odată recepționată este supusă unui proces complex de examinare și analiză conform ordinii interne, după care în cazul confirmării unor suspiciuni rezonabile privind legalizarea bunurilor sau finanțarea terorismului sunt expediate organelor de drept pentru examinare în ordinea procesului penală.

De menționat că Serviciul diseminează și informații către alte organe competente cum ar fi BNM, CNPF, organele fiscale în cazul stabilirii încălcărilor de ordine prudentială sau fiscală.

La fel, Serviciului sunt proprii și alte funcții suplimentare cum ar fi efectuarea investigațiilor financiare extinse pe cazuri de rezonanță, stabilirea și menținerea relațiilor cu organismele internaționale de profil, elaborarea și optimizarea cadrului normativ etc. care contribuie la asigurarea eficienței și menținerea sistemului autohton de prevenire și combatere a SB/FT în conformitate cu cerințele standardelor internaționale în domeniu, Directivele UE și Recomandările FATF.

7.1. Analiza tranzacțiilor financiare raportate. Prevenirea spălării banilor

Serviciul recepționează de la entitățile raportoare formulare cu privire la tranzacțiile și activitățile: suspecte, în numerar și limitate. Astfel, dacă numărul tranzacțiilor limitate a scăzut în acești 2 ani, atunci tranzacțiile suspecte și cele în numerar au înregistrat o creștere.

- **Recepționarea formularelor privind tranzacțiile suspecte**

În adresa Serviciului au parvenit de la entitățile raportoare pe parcursul anului 2014 un număr de 2,1 mln de formulare, iar în anul 2015 în total 2,7 mln de formulare privind tranzacțiile suspecte, limitate și în numerar. Este de menționat că ponderea semnificativă în procesul de transmitere a formularelor în adresa Serviciului este deținută de sectorul bancar, exprimat prin 14 instituții bancare, ceea ce constituie 99,38% din volumul total al formularelor recepționate.

Astfel, o mare parte din tranzacțiile suspecte sunt considerate toate tranzacțiile cu regiunea necontrolată din stânga Nistrului, iar altele din motive tehnice reprezintă tranzacțiile prin sistemele rapide de plăți care constituie remitențele concetățenilor R. Moldova ce muncesc peste hotare, dar care în esență nu conțin elemente de suspiciune însă măresc esențial datele statistice.

Numărul tranzacțiilor în numerar (mai mari de 100 mii lei) este influențat de specificul economiei unde achitățile în agricultură sunt bazate pe numerar, iar tranzacțiile limitate (mai

mari de 500 mii lei) prin virament reprezintă intensitatea economiei și sunt utilizate suplimentar în cadrul procesului analitic.

Suplimentar sunt identificate și examinate și alte informații de interes sporit cum ar fi tranzacțiile și activitățile desfășurate de către Persoanele Expuse Politic și rudele acestora.

Este de menționat că toată informația este adecvat păstrată și protejată în conformitate cu cerințe legislației naționale și internaționale ce țin de secretul bancar, comercial sau profesional.

Formularele care conțin date cu privire la tranzacții și activități suspecte sunt supuse unui proces analitic utilizând diferite soluții software cum ar fi Bank Info, I2, Go Case etc.

Ulterior, notele analitice sunt completate cu date din toate bazele de date naționale existente, precum și dacă este necesar informații care parvin de la colegii din alte state.

- **Structura diseminării materialelor**

Urmare a analizei formularelor recepționate de la instituțiile din cadrul sectorului financiar-bancar, nebanca și liberi profesioniști, în anul 2014 au fost înregistrate 230 rapoarte analitice, fiind plasate 303 de cazuri sub regim de monitorizare, iar în anul 2015 - 236 rapoarte analitice, fiind plasate 395 de cazuri sub regim de monitorizare continuă.

Celelalte diseminări au fost către BNM, CNPF, MAI, IFPS, SIS pentru a fi utilizate în scopuri de supraveghere, prevenire și administrare fiscală. De menționat că Serviciul Fiscal preventiv a încasat la buget deja suma de 3,7 mln lei în baza informațiilor primite de la Serviciu.

7.2. Combaterea spălării banilor

Ca urmare a acumulării și examinării informațiilor în baza rapoartelor analitice elaborate, precum și măsurilor speciale de investigație, în 2014 au fost diseminate 60 de materiale către diferite organe, iar în 2015 – 141 materiale.

În baza materialelor diseminate de către Serviciu organelor de urmărire penală, în anul 2014 au fost pornite 44 de cauze penale, dintre care 35 nemijlocit în privința infracțiunilor de spălare a banilor, iar anul 2015 au fost inițiate 56 de cauze penale privind săvârșirea mai multor infracțiuni, inclusiv 37 în privința infracțiunii de spălare a banilor.

De asemenea, în cadrul cauzelor penale inițiate în baza materialelor Serviciului pentru anul 2015 au fost efectuate 91 percheziții, au fost recunoscute în calitate de bănuți – 42 persoane, fiind reținute – 22 persoane, iar 7 cauze penale au fost deferite justiției, fiind pronunțată și o sentință de condamnare.

Detalii cu privire la tipologiile săvârșirii infracțiunilor de spălare a banilor depistate de către SPCSB pot fi găsite în anexa acestui raport (a se vedea anexa VII).

- **Măsuri asiguratorii**

Un alt obiectiv important este privarea infractorilor de activele obținute ilicit.

În acest sens au fost aplicate mai multe suspendări în conturi, precum și înghețarea temporară a activelor implicate în diferite tranzacții suspecte în valoare totală de 482.884.254 lei în anii 2014-2015 (în valuta contului: 141 mln lei și 8,77 mln USD în 2014 și 91,9 mln lei și 3,26 mln USD în 2015).

De menționat, că nu totdeauna bunurile sistate sunt sechestrate, chiar dacă există o colaborare exemplară cu organele de drept și Procuratura Anticorupție. Aceasta se datorează și termenului mic de suspendare prevăzut de lege care astăzi constituie doar 5+30 de zile, perioadă care deseori este insuficientă de a stabili bănuitul și a aplica măsurile de sechestrare, pe acest subiect fiind primită sesizarea Procuraturii Anticorupție, în vederea operării schimbărilor legislative în acest sens.

Luând în considerare factorul de extraneitate care este propriu în majoritatea cazurilor de spălare a banilor, o cooperarea națională și internațională eficientă este indispensabilă măsurilor de prevenire și combatere.

SPCSB a încheiat Acorduri de colaborare cu toate autoritățile competente la nivel național, iar la nivel internațional sunt încheiate 44 de acorduri privind schimbul de informații cu serviciile specializate din diferite țări.

Totodată, Serviciul a dezvoltat diferite parteneriate obținând calitatea de membru sau observator în diferite foruri internaționale de profil cum ar fi Comitetul MONEYVAL, Grupul Egmont, CARIN, FATF, Grupul Euro Asiatic, Europol etc.

7.3. Activitatea SPCSB în cadrul Grupului EGMONT și a Comitetului Moneyval

- **Activitatea în cadrul Comitetului MONEYVAL**

Este un Comitet specializat al Consiliului Europei privind evaluarea țărilor în domeniul măsurilor de prevenire și combatere a SB/FT și conformitatea acestora cu standardele internaționale.

Astfel, asupra rezultatelor rapoartelor de evaluare al acestui Comitet sunt focusate toate organizațiile internațional de profil, FATF, instituțiile UE, asociații de business și investitori, iar riscul obținerii unui scor negativ direct afectează integrarea sistemului financiar bancar național în cel internațional cu riscurile aferente.

Actualmente delegația Republicii Moldova în cadrul ședințelor plenare MONEYVAL este condusă de către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, care periodic prezintă progresele de țară.

De menționat, că ultima evaluare a Moldovei din decembrie 2012 care a demonstrat un scor pozitiv de țară și conformitatea cu standardele internaționale plasând Moldova în regim simplificat de monitorizare (regim propriu majorității țărilor Consiliului Europei).

A urmat apoi două rapoarte progres în decembrie 2014, și respectiv 8 decembrie 2015.

Totodată, urmează de specificat că atât sistemul național de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului național, cât și cel internațional au fost edificate pe principiul măsurilor de prevenire din partea instituțiilor bancare, care sunt cele mai interesate alături de autorități de a elimina factorii de risc de a fi implicate în legalizări de capital. Drept exemplu servește cazul BEM.

Sistemul este eficient atât timp, cât funcționează această legătură reciprocă între instituțiile bancare și autoritățile responsabile. În cazul dat, eficiența acestui sistem a fost redusă la minimum de către factorul de complicitate și participare la comiterea infracțiunii de abuz în serviciu de către managementul băncilor, fapt confirmat și de urmărirea penală pornită de către Procuratura Anticorupție în acest sens în privința managerilor bancari.

Mai mult ca atât, în cazul dat factorul de complicitate este propriu și unor instituții bancare din alte state care au facilitat aceste operațiuni suspecte în conturile corespondente fără a sesiza serviciile competente din statele respective.

Însă, actualmente atât standardele internaționale, cât și amenințările și riscurile aferente spălării banilor și finanțării terorismului cunosc o schimbare dramatică în timp, atât la nivel național, cât și internațional, care forțează să întreprindă măsuri rapide spre adoptarea de noi mecanisme eficiente.

În aceste circumstanțe, către 2016 Parlamentului urmează să fie transmisă noua lege cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, care va conține cele mai noi standarde internaționale, și anume Directiva IV-a adoptată la 20 mai 2015, Recomandările actualizate FATF, care în viitorul apropiat vor fi înăsprite în domeniul finanțării terorismului, precum și realitățile și specificul sistemului național bancar.

- **Activitatea în cadrul Grupului EGMONT**

Grupul Egmont a fost creat în anul 1995 este o organizație unică în lume și cuprinde Oficiile de Inteligență Financiară, care asigură cadrul de eficientizare a cooperării privind schimbul de informații, instruire, schimb de experiență și de know-how în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și a finanțării actelor de terorism. (În prezent, Grupul Egmont are 151 de membri.)

În luna mai 2008 Republica Moldova a devenit membru cu drepturi depline. Deși plătește cotizațiile anuale, Moldova pe fondul austerității bugetare nu participă la lucrările și luarea deciziilor în cadrul ședințelor Plenare anuale din iunie 2013.

În același timp, Serviciul utilizând oportunitățile oferite de Grupul Egmont în procesul investigării diferitor tipologii de legalizare a mijloacelor bănești pe parcursul anului 2015 a adresat 503 interpelări către serviciile similare din alte state, primind 355 de răspunsuri.

În anul 2014, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor în procesul investigării diferitor tipologii de legalizare a mijloacelor bănești a adresat 331 interpelări către serviciile similare din alte țări, primind 216 răspunsuri.

7.4. Evaluarea Națională a Riscurilor aferente spălării banilor și finanțării terorismului

Atât Directiva IV, cât și Recomandările FATF actualmente se bazează pe evaluarea națională a riscurilor în domeniu, care este un exercițiu complex dar obligatoriu pentru fiecare stat dezvoltat.

La nivel internațional exista doar 2 metodologii de evaluare a riscurilor dezvoltate de către Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială. Serviciul a optat pentru metodologia Băncii Mondiale cu care au fost inițiate tratative începând cu anul 2013.

Urmare a procedurii de acceptare a Republicii Moldova ca beneficiar al acestui proiect, Serviciul a inițiat procesul la nivel național fiind adoptată Hotărârea de Guvern Nr. 697 din 09.10.15 și creat Grupul național de lucru în acest sens.

În perioada 16-18 noiembrie 2015, conform metodologiei menționate a fost deja efectuat un seminar cu participarea experților Băncii Mondiale și circa 60 de exponenți ai autorităților naționale implicate în proces.

Concluziile evaluării naționale a riscurilor sunt cruciale și urmează a fi utilizate la modificarea legislației despre care m-am referit mai sus, deoarece argumentează amploarea măsurilor care sunt prevăzute de lege pentru una sau altă situație de risc.

8. Cooperarea internațională a CNA

CNA realizează o cooperare internațională intensă, realizând mai multe parteneriate bilaterale cu instituțiile similare de peste hotare (secțiunea 8.1). Totodată, activitatea CNA a fost supusă diverselor evaluări internaționale (secțiunea 8.2.) în perioada de referință, fiind invitat în cadrul forurilor internaționale să prezinte experiența de aplicare a anumitor instrumente de prevenire a corupției, fiind inclus în ghiduri regionale de bune practici (secțiunea 8.3.).

8.1. *Parteneriate noi cu entități străine și internaționale*

În cadrul celei de-a 14-a Conferințe anuale a EPAC/EACN, ce a avut loc în Sofia, Bulgaria, în perioada 16-19 noiembrie 2014, CNA a devenit membru EPAC (Partenerii Europeni Împotriva Corupției)⁵. EPAC este o rețea independentă, neformală, ce include reprezentanți ai autorităților anticorupție și agențiilor de monitorizare și control a unităților de poliție din statele Uniunii Europene și Consiliului Europei. EPAC oferă practicienilor posibilitatea să facă schimb de experiență și bune practici.

Prin Legea nr.158 din 06.07.2007 Republica Moldova a ratificat Convenția ONU împotriva corupției (UNCAC), adoptată la New York la 31 octombrie și semnată de RM la 28 septembrie 2004. În noiembrie 2009, la cea de a III-a sesiune care a avut loc în Qatar, Conferința Statelor Părți la UNCAC a adoptat Rezoluția 3/1 privind Mecanismul de evaluare a implementării Convenției. Funcția de Secretariat al Mecanismului de evaluare a implementării UNCAC este asigurată de către Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC).

Colaboratorii Centrului participă în calitate de experți în cadrul procesului de evaluare a implementării prevederilor UNCAC. Astfel, de către experții CNA a fost evaluată Ungaria, în prezent este evaluată Republica Belarus și Republica Cehă.

Pe parcursul anului 2015 Centrul Național Anticorupție a semnat următoarele Acorduri bilaterale de cooperare:

1. Memorandumul de înțelegere între CNA și Biroul Central Anticorupție al Republicii Polonia (semnat pe 30 septembrie 2015, Chișinău);
2. Aranjamentul Administrativ de Cooperare între Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) și Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova (CNA) (semnat pe 26 octombrie 2015, Chișinău)
3. Acordul de Cooperare între CNA și Biroul de prevenire și combatere a corupției (KNAB) al Republicii Letonia (semnat pe 08 decembrie 2015, Varșovia)

În prezent, se află în proces de negociere Acordul de cooperare între CNA și Ministerul Afacerilor Interne din România.

De asemenea, în anul 2015 au fost elaborate și remise spre coordonare Acordul de cooperare între CNA și Biroul Federal Anticorupție al Republicii Austria (BAK) și Acordul de cooperare între CNA și Biroul Național de Investigație al Republicii Ungaria;

⁵ European Partners against Corruption (EPAC): <http://www.epac.at/>

8.2. *Evaluări internaționale ale activității CNA*

Activitatea CNA a fost supusă diverselor evaluări internaționale, pe toate segmentele de activitate, unele din ele fiind încă în curs de desfășurare.

- **Aprecieri ale Comisiei Europene**

În Raportul de progres privind implementarea Politicii Europene de Vecinătate (anul 2014)⁶ Republicii Moldova i-a fost recomandat să se concentreze în 2015 pe următoarele măsuri: " ... 4. Intensificarea combaterii corupției și concentrarea pe procesul de prevenire a acesteia... să asigure independența deplină a Centrului Național Anticorupție...".

- **Aprecieri ale Adunării Parlamentare a Consiliului Europei**

În pct. 14 al Rezoluției Adunării Parlamentare a Consiliului Europei 1955 (2013) privind onorarea obligațiilor și angajamentelor asumate de către Republica Moldova⁷, este menționată necesitatea asigurării funcționării eficiente și independenței Centrului Național Anticorupție.

- **Evaluări ale Consiliului Europei, GRECO (Grupul de state al Consiliului Europei împotriva Corupției)**

În perioada 30 noiembrie-4 decembrie 2015 a avut loc cea de-a 70-a Ședință Plenară a Grupului de State împotriva Corupției (GRECO), în cadrul căreia a fost adoptat Suplimentul la cel de-al doilea Raport de conformitate al Republicii Moldova din cadrul celei de-a III-a Runde de evaluare GRECO⁸. GRECO a concluzionat că Republica Moldova a implementat în mod satisfăcător 15 din cele 17 recomandări formulate în cadrul celei de-a III-a Runde de evaluare.

- **Evaluarea internațională a implementării Convenției ONU**

Potrivit Termenilor de referință ai Mecanismului de evaluare a implementării Convenției, fiecare Stat parte la Convenție urmează a fi revizuit de către alte două State care sunt selectate prin tragere la sorți. Pentru Republica Moldova procesul de evaluare a demarat imediat după cea de-a 4-a Sesiune a Grupului pentru Revizuirea Implementării, ce a avut loc în perioada 27-31 mai 2013 la Viena. La 3 februarie 2016 a fost recepționată versiunea finală a rezumatului Raportului de evaluare a implementării de către Republica Moldova a prevederilor Capitolului III- Incriminare, investigare și reprimare și Capitolului IV- Cooperarea internațională din UNCAC.⁹ Potrivit pct.36 al Termenilor de referință ai Mecanismului de evaluare a implementării UNCAC, rezumatul Raportului de evaluare urmează a fi tradus în cele 6 limbi oficiale ONU și

⁶ Implementation of the European Neighbourhood Policy in the Republic of Moldova. Progress in 2014 and recommendations for actions (http://eeas.europa.eu/enp/pdf/2015/repulic-of-moldova-enp-report-2015_en.pdf)

⁷ Resolution 1955 (2013) The honouring of obligations and commitments by the Republic of Moldova (<http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20211&lang=en>)

⁸ Third Evaluation Round, Addendum to the Second Compliance Report on the Republic of Moldova (http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3%282015%298_ADD_Second_Moldova_EN.pdf)

⁹ Country Review Report of the Republic of Moldova, Review by Bosnia Herzegovina and Norway of the implementation by the Republic of Moldova of articles 15 - 42 of Chapter III. "Criminalization and law enforcement" and articles 44 - 50 of Chapter IV. "International cooperation" of the United Nations Convention against Corruption for the review cycle 2010 - 2015

plasat pe pagina web a UNODC ca document al Grupului de Evaluare a Implementării (Implementation Review Group – IRG). Raportul complet de evaluare este confidențial (pct.37 al Termenilor de referință ai Mecanismului de evaluare) însă Statele Părți sunt încurajate să publice aceste Rapoarte (pct. 38 al Termenilor de referință ai Mecanismului de evaluare).

- **Evaluări în cadrul proiectelor finanțate de UE**

În cadrul Proiectului UE „Susținerea investigațiilor preliminare, urmăririi penale și apărării” a fost efectuat ”Studiul privind capacitățile investigative ale Direcției Naționale Anticorupție din România și cele actuale și viitoare ale Procuraturii Anticorupție din Republica Moldova”¹⁰, în cadrul căruia este descris sistemul instituțiilor de combatere a corupției din Republica Moldova – Procuratura Anticorupție și Centrul Național Anticorupție, prin comparație cu instituțiile românești. În final, sunt prezentate concluzii și recomandări în vederea îmbunătățirii activităților de combatere a corupției din Moldova, având în vedere modelul României (autor – Mariana Alexandru). Un alt raport este în curs de pregătire în cadrul instrumentului Comisiei Europene de Asistență Tehnică și Schimb de Informații (TAIEX) de evaluare instituțională a CNA și CNI¹¹. Misiunea de evaluare s-a desfășurat la sfârșitul lunii noiembrie 2015. Concluziile vor fi disponibile în primul trimestrul al anului 2016.

- **Evaluări în cadrul proiectelor implementate de PNUD-Moldova, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei**

În cadrul proiectului ”Consolidarea funcțiilor de prevenire a corupției și celor analitice ale Centrului Național Anticorupție”, fost elaborat ”Raportul privind evaluarea capacităților și necesităților de instruire pentru exercitarea funcțiilor de prevenire a corupției și celor analitice ale Centrului Național Anticorupție”¹², în care sunt formulate recomandări pentru consolidarea capacităților subdiviziunilor CNA responsabile de exercitarea atribuției de prevenire a corupției și celei analitice. Un alt studiu elaborat în cadrul aceluiași proiect este ”Studiul analitic privind mecanismele pentru recuperarea bunurilor și aplicarea confiscării în Republica Moldova”¹³, pregătit de către consultantul internațional din cadrul Institutului Basel, în care este analizat actualul mecanism de aplicare a confiscării, urmând a fi oferite soluții pentru eficientizarea acestuia și crearea unei unități responsabile de recuperarea bunurilor. De asemenea, a fost elaborat ”Raportul de evaluare a riscurilor de corupție în sistemul achizițiilor publice în

¹⁰ Studiu a fost efectuat în cadrul misiunii expertului non-cheie, Mariana Alexandru, fost procuror DNA în România, desfășurate în perioada septembrie-noiembrie 2015 sub egida Proiectului UE „Susținerea investigațiilor preliminare, urmăririi penale și apărării”, implementat de IRZ în consorțiu cu Altair Asesores și CILC , cu susținerea financiară a UE.

¹¹ TAIEX Institution Peer Review on the National Anti-Corruption Centre and the National Integrity Commission, organised in co-operation with EU Delegation in Chisinau (EUD) for the National Anti-Corruption Centre and the National Integrity Commission in Moldova.

¹² Report ”Capacity and training needs assessment of corruption prevention and analysis functions of the National Anti-Corruption Center”, prepared by: Londa Esadze, Iulian Groza, in the framework of the UNDP Moldova Project ”Strengthening the corruption prevention and analysis functions of the National Anticorruption Centre”

¹³ Analytical study on mechanisms for asset recovery and extended confiscation in Moldova, prepared by international consultant Mr. Pedro Gomez Pereira, in the framework of the UNDP Moldova Project ”Strengthening the corruption prevention and analysis functions of the National Anticorruption Centre”.

Republica Moldova”¹⁴, care include inclusiv cartografierea domeniilor cu riscuri pentru integritate și măsurile recomandate pentru atenuarea riscurilor pentru integritate/riscurilor de corupție precum și un sistem optim de indicatori de riscuri, bazat pe conceptul „indicatorilor de alarmă”.

8.3. Împărtășirea experienței CNA ca sursă de bune practici anticorupție

În perioada de referință, mai multe instituții străine și organisme internaționale au solicitat CNA prezentarea modalităților de desfășurare a activităților sale analitice și de prevenire a corupției, cu titlu de bune practici.

- **Activitatea analitică**

În cadrul celei de-a IV-a Conferințe internaționale de instruire cu tema „Harta corupției”, care a fost desfășurată în cadrul proiectului cu titlul „Consolidarea Sistemului de Instruire Anticorupție”, și care a avut loc în Varșovia, Polonia, pe 20-24 octombrie 2014, CNA a fost invitat să prezinte bunele practici de desfășurare a activităților analitice, studiile analitice și legătura dintre acestea și direcțiile strategice alese de către instituție, precum și analiza cu privire la relația dintre corupție și diversitatea etnică în țară, construind o schemă comparativă între Republica Moldova și Lituania.

- **Testarea integrității profesionale a angajaților publici**

La Conferința Regională Finală privind schimbul de experiențe și bune practici obținute pe parcursul implementării proiectului de Facilitate privind Buna Guvernare și Lupta împotriva corupției, organizată de către Consiliul Europei, care s-a desfășurat la 12 decembrie 2014, în or. Tbilisi, Georgia, au fost abordate subiecte conexe temei prevenirii corupției, iar practica Republicii Moldova de aplicare a testării integrității profesionale a fost prezentă de către experții Consiliului Europei ca fiind una de succes.

La 28 septembrie 2015 Inițiativa Regională Anticorupție (RAI) a organizat la Chișinău Conferința regională cu tema „Ani de reforme – ce a funcționat cel mai bine”¹⁵. CNA a fost invitat să împărtășească cu statele membre ale RAI experiența sa în ceea ce privește aplicarea unui nou instrument de prevenire a corupției – testarea integrității profesionale, experiența de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și a proiectelor de acte normative ale Guvernului.

La Conferința „Combaterea corupției și integritatea: experiența țărilor participante ale Centrului Regional al serviciului public din Astana”, ce avut loc în perioada 30 iunie-1 iulie 2015 în Batumi, Georgia, reprezentantul CNA a fost invitat să prezinte măsurile de consolidare a integrității în

¹⁴ „Assessment Report of corruption risks in public procurement in the Republic of Moldova”, prepared by: Ilse Schuster and Serghei Merjan, in the framework of the UNDP Moldova Project “Strengthening the corruption prevention and analysis functions of the National Anti-corruption Centre”

¹⁵ 15 Years of Reforms: What worked best?, 28 September 2015, Chisinau, organized by the Regional Anti-corruption Initiative in cooperation with the National Anti-corruption Centre of Moldova

instituțiile publice din Republica Moldova. De asemenea, CNA a fost invitat să participe la concursul privind soluțiile inovative. În acest sens au fost pregătite și depuse două proiecte: unul referitor la efectuarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și a proiectelor de acte normative ale Guvernului, precum și a altor inițiative legislative prezentate în Parlament și alt proiect referitor la aplicarea testării integrității profesionale a funcționarilor publici. Drept rezultat al evaluării, CNA a fost selectat câștigător cu proiectul privind mecanismul de testare a integrității profesionale a funcționarilor publici¹⁶.

În perioada 31 august-1 septembrie 2015, în Putrajaya, Malaesia, a avut loc cel de-al 6-a Dialog Global privind politicile și programele anticorupție, organizat de către Inițiativa Globală Anticorupție (GAIN) al Organizației Națiunilor Unite, CNA a fost invitat să-și prezinte experiența de efectuare a evaluării riscurilor de corupție și a succeselor în aplicarea testării integrității profesionale. Una din concluziile conferinței a fost recomandarea statelor membre ONU instituționalizarea mecanismelor de evaluare a integrității ca măsură durabilă de prevenire a corupției în cadrul instituțiilor publice.

Trebuie să menționăm că CNA a fost informat de Consiliul Europei că în anul 2016 se planifică elaborarea unei legi-model cu privire la testarea integrității profesionale, pornind de la experiența pozitivă a Republicii Moldova în acest domeniu, precum și a altor state-membre ale Consiliului Europei.

- **Expertiza anticorupție**

În anul 2014, CNA a fost invitat de Consiliul Europei să țină un curs practic de instruire pe marginea metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de legi pentru instituțiile anticorupție și alte autorități publice centrale în 2 state din Africa de Nord: Tunis, Tunisia, în perioada 23-24 septembrie 2014 și Rabat, Maroc, în perioada 16-17 decembrie 2014.

În perioada 28-30 aprilie 2015, OSCE / OECD a organizat la Chișinău Seminarul regional privind consolidarea cooperării în domeniul prevenirii corupției între Guvern și sectorul privat¹⁷, în cadrul căruia a invitat CNA să prezinte practica sa de implementare a expertizei anticorupție, precum și modalitatea de identificare în cadrul expertizei a promovării intereselor private prin intermediul proiectelor de acte legislative și normative.

În contextul implementării Planului de lucru pentru 2014-2015, Inițiativa Regională Anticorupție (RAI) a organizat 9 septembrie 2014 în Becici, Muntenegru¹⁸ un atelier de lucru, la care a fost aprobată Metodologia privind efectuarea expertizei anticorupție a legislației¹⁹. Metodologia

¹⁶ <http://www.regionalhub.org/en-us/Home/ID/70/The-Regional-Hub-of-Civil-Service-in-Astana-is-pleased-to-conclude-the-first-Innovative-Solutions-Scheme-held-in-2015.aspx>

¹⁷ Regional Seminar Fostering Co-operation in Corruption Prevention Between Government and Private Sector (Chisinau, 28-30 April 2015), organised by the OSCE Secretariat / Office of the Co-ordinator of OSCE Economic and Environmental Activities in co-operation with the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia (ACN) and with support of the National Anti-Corruption Centre of the Republic of Moldova

¹⁸ http://rai-see.org/events_tip/becici_2014_workshops/

¹⁹ http://rai-see.org/wp-content/uploads/2015/06/Comparative_Study-Methodology_on_Anti-corruption_Assessment_of_Laws1.pdf

regională include experiența Moldovei ca fiind una cu cea mai reușită și îndelungată tradiție de aplicare.

În cadrul Conferinței regionale privind buna guvernare și provocările politicilor anticorupție²⁰, care a avut loc în Tirana în perioada 13-14 noiembrie 2014, reprezentantul CNA a relatat despre una din principalele măsuri de prevenire a corupției – expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și a proiectelor de acte normative ale Guvernului²¹.

În perioada 19-20 octombrie 2015, în Viena a avut loc Întrunirea de implementare a dimensiunii economice și de mediu a OSCE, unde CNA a fost invitat să prezinte expertiza anticorupție și alte măsuri de prevenire a corupției în Republica Moldova.

În perioada 2-6 noiembrie 2015, în orașul St. Petersburg, Federația Rusă va avea loc cea de-a 6-a sesiune a Conferinței Statelor Părți (CoSP) la Convenția ONU împotriva corupției (UNCAC). Pe parcursul desfășurării Conferinței au avut loc și ateliere separate. La unul din ateliere, CNA fost invitat să prezinte experiența de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și a proiectelor de acte normative ale Guvernului.

- **Evaluarea riscurilor de corupție**

La 10 septembrie 2015 RAI a organizat atelierul de lucru pentru prezentarea și aprobarea Metodologiei de efectuare a evaluării riscurilor de corupție²², eveniment la care CNA a fost invitat să-și prezinte experiența în domeniul dat în fața reprezentanților statelor membre ale RAI.

În cadrul Conferinței regionale privind evaluarea riscurilor de corupție, achizițiile publice și contractele publice în Europa de Sud-Est, ce a avut loc în Istanbul, în perioada 27-28 aprilie 2015, CNA a fost invitat să prezinte experiența de efectuare a evaluării riscurilor de corupție și întocmire a planurilor de integritate.

- **Monitorizarea implementării documentelor de politici anticorupție**

La 25 noiembrie 2014 în Skopje, Macedonia RAI împreună cu Centrul pentru cooperare în domeniul securității (RACVIAC) și Ministerul justiției din Macedonia a organizat Conferința "Tendințe și provocări în implementarea strategiilor anticorupție"²³, la care CNA a fost invitat să prezinte experiența în ceea ce privește monitorizarea și evaluarea Strategiei Naționale Anticorupție²⁴.

- **Prevenirea și combaterea spălării banilor**

Pe 22 aprilie 2015, în Viena, a avut loc întrunirea tematică a Comisiei economice și de mediu a

²⁰ http://rai-see.org/events_tip/regional-conference-on-good-governance-and-anti-corruption-policy-challenges-november-13-14-2014-tirana-albania/

²¹ http://rai-see.org/wp-content/uploads/2015/07/Tirana_CristinaTarna.pdf

²² http://rai-see.org/wp-content/uploads/2015/10/CRA_in_public_ins_in_SEE-WEB_final.pdf

²³ http://rai-see.org/events_tip/regional-conference-on-trends-and-challenges-in-implementing-anti-corruption-strategies-november-25-2014-skopje-republic-of-macedonia/

²⁴ http://rai-see.org/wp-content/uploads/2015/07/Skopje2014_Cupcea_Moldova.pdf

OSCE dedicată "Combaterii corupției și spălării banilor: importanța cooperării interguvernamentale și între agenții". În cadrul întrunirii, reprezentantul Centrului a prezentat experiența CNA în domeniul monitorizării persoanelor expuse politic, declarării veniturilor și proprietății precum și aplicarea altor instrumente de prevenire și combatere a corupției și spălării banilor.

ANEXA I. Lista analizelor strategice realizate de CNA în perioada 2014-2015

În conformitate cu Planul de acțiuni al CNA **pentru anul 2014**, Direcția analitică a efectuat analize strategice și operaționale privind actele de corupție și cele conexe, fiind efectuate 15 studii strategice.

1. **Studiul analitic privind „Gestionarea Fondul Ecologic Național”.** În cadrul analizei strategice s-a stabilit gestionarea resurselor Fondului Ecologic Național cu numeroase încălcări, fapt ce duce la prejudicierea intereselor publice. Proiectele finanțate din FEN sunt gestionate netransparent de către întreprinderile de stat și organizațiile „non profit”, fapt ce constituie un risc sporit de fraudare a resurselor bugetare. Procesul de evaluare a necesității și impactului proiectelor înaintate spre finanțare este inefficient. Experții implicați în evaluarea proiectelor nu pot asigura o evaluare obiectivă a proiectelor. Rezultatele studiului a fost remise Guvernului, Ministerului Mediului pentru inițierea modificărilor la procedura de repartizare a mijloacelor FEN.
2. **Studiul analitic „Construcția și reabilitarea drumurilor naționale”.** În cadrul studiului s-a stabilit că procesul de repartizare a resurselor Fondului Rutier nu este transparent, licitațiile publice privind lucrările de reabilitare și construcție a drumurilor sunt organizate cu încălcări precum: favorizarea unor întreprinderi apropiate persoanelor publice, transparența scăzută a caietelor de sarcini. Rezultatele analizelor au fost expediate Guvernului și ministerului de ramură.
3. **Studiul Analitic “Fenomenul corupției în cadrul activității publice locale a mun. Chișinău la administrarea patrimoniului municipal”.** S-a constatat activitatea neglijentă a unor funcționari publici din cadrul Primăriei care au favorizat emiterea hotărârilor judecătorești de atribuire a loturilor de pământ și spațiilor locative, care au prejudiciat bugetul municipal cu circa 235, 9 mln lei. De asemenea, s-a stabilit neexecutarea deciziilor Consiliului Municipal Chișinău de către funcționarii Primăriei privind transmiterea la balanța C.M.C. a 5% și 10% din fondul locativ al blocurilor construite, a prejudiciat bugetul municipal cu circa 92 mln lei. Despre acest fapt a fost informat Președintele RM, Guvernul, Primăria mun. Chișinău și Consiliul mun. Chișinău și sesizat organul de urmărire penală al CNA.
4. **Studiul privind relațiile de rudenie și afaceri între factorii de decizie a MTID, I.P. „ANTA” și întreprinderile private de călători din domeniul transportului,** în cadrul căruia au fost analizate posibile situații de conflicte de interese, protecționism și favorizare a unor întreprinderi apropiate conducerii și funcționarilor Ministerului transporturilor și infrastructurii drumurilor, precum și a factorilor de decizie din cadrul întreprinderii „ANTA”.
5. **Studiu analitic „Evaluarea activității factorilor implicați în procesul de sancționare a cazurilor de conducere a mijloacelor de transport în stare de ebrietate”.** Analiza hotărârilor instanțelor judecătorești emise asupra cauzelor contravenționale privind conducerea vehiculului în stare de ebrietate, a constatat că cca 60% din cauze sînt încetate. Motivul prioritar de încetare a cauzelor contravenționale a servit neprezentarea agentului

constatator la ședințele de judecată și expirarea termenului de prescripție a răspunderii contravenționale. Tergiversarea examinării cauzelor contravenționale, neglijența admisă în executarea atribuțiilor de serviciu a colaboratorilor Inspectoratului General de Poliție a permis eschivarea de la pedeapsă a persoanelor care au condus mijloace de transport în stare de ebrietate. Numărul mare a cazurilor de încetare a cauzelor contravenționale și neîntreprinderea măsurilor pentru înlăturarea neajunsurilor indică la posibila existență a elementelor de corupție în acțiunile magistraților și agenților constatatori. Despre rezultatele studiului a fost informat Guvernul, grupul de lucru interdepartamental creat conform indicației Prim-ministrului, Consiliul Superior al Magistraturii.

6. **Studiul analitic privind „Achitarea titlurilor executorii din contul bugetului de stat în perioada 01.01.2009-14.03.2014”.** În cadrul analizei informației s-a stabilit că în perioada 01.01.2009-14.03.2014 din buget au fost achitați 234.493.229,48 lei pentru executarea titlurilor executorii emise de instanțele de judecată - Curtea Europeană a Drepturilor Omului și instanțele naționale de judecată - Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova, Curțile de Apel Chișinău, Bălți, Bender, Cahul, Comrat și judecătorii. De asemenea s-a constatat că mai mult de 2/3 (cca 159 mln lei în 390 cazuri) din mijloace bănești au fost achitate din buget în baza hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, dintre care în cazul Companiei Unistar Ventures - 107 mln lei, ceea ce constituie 45% din suma totală a mijloacelor bănești achitate din buget. Responsabile pentru condamnările Guvernului Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului sunt instanțele naționale de judecată.
7. **Studiu analitic „Problematica în domeniul administrării fiscale”** S-a constatat netransparența modului de stabilire a bazei de impozitare cu impozite vamale (valoarea în vamă) și transferul poverii de demonstrare a incorectitudinii valorii în vamă pe umerii agenților economici. Problema de bază constă în neclaritatea algoritmului de stabilire a valorii în vamă, care acordă funcționarilor vamali libertatea deplină în a alege metoda de determinare a valorii în vamă. Lipsa unor principii clare de selectare a uneia din cele șase metode de stabilire a valorii în vamă face imposibilă planificarea anticipată a plăților vamale de către agenții economici și constituie un potențial motiv de corupere a funcționarilor vamali.
8. **Studiul analitic “Particularitățile fenomenului corupției la nivel înalt”,** în cadrul căruia au fost analizate posibile situații de conflict de interese ale funcționarilor de nivel înalt. Materialele studiului au fost prezentate subdiviziunilor specializate ale CNA.
9. **Studiul analitic “Activitatea agenților economici exportatori de grâu alimentară și furajer în perioada anilor 2011 – 2013”,** inclusiv fiind abordată vulnerabilitatea inspectorilor Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor în procesul de apreciere a tipului lotului de grâu care urmează a fi exportat (alimentar sau furajer) și la eliberarea certificatelor pentru export. Concluziile studiului au fost remise Guvernului și Consiliului Concurenței.
10. **Studiul analitic „Activitatea agenților economici exportatori de ulei din floarea soarelui în perioada anilor 2011 – august 2013”.** S-a stabilit că un grup de 4 întreprinderi gestionate de același grup de persoane, în perioada anilor 2011- august 2013 au deținut 84,5% din exportul total de ulei de floarea soarelui din Republica Moldova, astfel putem considera că 4 întreprinderi cu cotele cumulative, dețin poziția dominantă în domeniul dat, pe perioada supusă analizei. Concluziile studiului au fost remise Guvernului, Consiliului Concurenței.

- 11. Studiul analitic „Activitatea agenților economici exportatori de floarea soarelui”.** În urma analizei efectuate s-a stabilit că 77% din volumul total de export de semințe de floarea soarelui îl dețin 11 agenți economici, pe perioada supusă analizei. În perioada de referință 2012- august 2013, trei agenți economici au exportat 9,8% (25,8 mii tone) din volumul total de export de semințe de floarea soarelui, în adresa întreprinderilor înregistrate în zone sau țări off-shore.
- 12. Studiul analitic privind activitățile Ministerul Sănătății, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, și a întreprinderilor titulari de licență în domeniu.** Ca urmare, a analizei efectuate, s-au constatat că factorii de decizie a Ministerului Sănătății și Agenției Medicamentului sunt implicați în scheme ilegale din sistemul de achiziții publice; unii funcționari publici, acționează în numele unor “businessman” și fac lobby ca firmele ultimului să câștige licitațiile la instituții anumite; caietele de sarcini sunt întocmite potrivit unor caracteristici, care coincid în totalitate cu echipamentele de compania învingătoare, iar unii operatori economici sunt excluși în favoarea firmelor stabilite nu la licitație. Companiile farmaceutice utilizează metode și practici presupus ilicite în scopul fixării prețurilor la produsele farmaceutice, stabilirea volumului (cantității) de producere, divizarea pieței de desfacere după categorii de medicamente, inclusiv și trucarea licitațiilor, toate în ansamblu avînd un efect negativ asupra sistemului farmaceutic la nivel național, în consecință fiind prejudiciat consumatorul. Materialele studiului au fost remise subdiviziunilor specializate ale CNA.
- 13. Studiul analitic privind activitatea Agenției „Moldsilva”.** Ca urmare, a analizei efectuate, s-a identificat nereguli în activitatea întreprinderilor de stat subordonate Agenției, prin favorizarea contractării unor agenți economici și situații de conflict de interese. Pe baza materialelor studiului au fost sesizată Comisia Națională de Integritate în privința a 7 funcționari.
- 14. Studiul analitic privind activitatea AIPA,** în vederea identificării factorilor ce favorizează fenomenul corupției la acordarea mijloacelor financiare din fondul pentru subvenționarea producătorilor agricoli. Totodată, au fost stabilite cazuri de nedeclarare a conflictelor de interese și veniturilor de către factori de decizie, fapt despre care a fost sesizată Comisia Națională de Integritate.
- 15. Studiu analitic privind sentințele pe corupție adoptate de instanțele judecătorești în anul 2014.** Cele mai afectate domenii de fenomenul corupției sunt justiția și ordinea publică (72%) și securitatea bugetului public (8%). Cele mai frecvente cazuri soluționate în instanțele de judecată sunt infracțiunile de trafic de influență (44%). Foarte rare sunt cazurile de corupere activă (6%), fapt ce confirmă tendințele perioadelor precedente și anume că funcționarii publici nu sunt predispuși să denunțe coruperea lor de către subiecții activi. În 70% din cazuri, instanțele de fond adoptă sentințe de condamnare a inculpaților, în 11% - sentințe de încetare a procesului penal și în 19% - sentințe de achitare a inculpaților.

În anul 2015 au fost efectuate **19** studii strategice:

- 1. Analiza strategică privind achizițiile publice efectuate de către Departamentul Instituții Penitenciare în perioada 2014-2015.** Ca urmare a analizei efectuate, au fost identificați agenți economici favorizați la efectuarea achizițiilor publice și situații de conflict de interese. Materialele au fost remise Ministerului Justiției și Comisiei Națională de Integritate.

2. **Analiza strategică privind importul și comerțul zahărului.** În urma analizei efectuate s-a constatat situații de favorizare a anumitor întreprinderi la stabilirea cotelor preferențiale de import. Materialele au fost remise Inspecției Financiare pe lângă Ministerul Finanțelor și subdiviziunii specializată a CNA.
3. **Analiza strategică a activității Agenției de Dezvoltare Regională.** În cadrul studiului s-au constatat favorizarea mai multor agenți economici la gestionarea banilor publici și conflicte de interese. Materialele au fost remise subdiviziunii specializată a CNA și Comisiei Națională de Integritate.
4. **Analiza strategică privind concesionarea I.S. „Aeroportului Internațional Chișinău”.** În cadrul studiului a fost analizat procesul de concesionare a întreprinderii, materialele fiind prezentate în cadrul grupului guvernamental de lucru.
5. **Analiza strategică privind domeniul parcurilor industriale.** Analiza dată a constatat unele riscuri de obținere de către agenții economici a terenurilor din gestiunea statului, fără achitarea taxelor pentru modificarea destinației terenurilor, materialele fiind prezentate subdiviziunilor CNA.
6. **Analiza strategică privind domeniul parteneriatului public privat.** În cadrul studiului a fost examinate aspectele legislative și riscuri instituționale ce țin de implementarea parteneriatului public privat, fiind remis studiul subdiviziunilor Centrului.
7. **Analiza strategică privind activitatea Direcției educație, tineret și sport din mun. Chișinău.** Studiul a stabilit cazuri de înstrăinare a bunurilor instituțiilor preșcolare prin intermediul deciziilor judecătorești, precum și situații de conflict de interese și de nedeclarare deplină a veniturilor și proprietăților comise de 14 manageri ai instituțiilor de învățământ, pe faptele date fiind sesizată CNI și Ministerul Educației.
8. **Analiza strategică privind domeniul jocurilor de noroc.** În cadrul studiului dat, a fost efectuată o evaluare a întreprinderilor care practică activitate de jocuri de noroc pe teritoriul R. Moldova, rezultatele fiind prezentate subdiviziunilor CNA.
9. **Analiza strategică privind importul/exportul alcoolului etilic.** Analiza a fost efectuată în vederea identificării cercurilor de persoane fizice/juridice implicate în infracțiunile de contrabandă și funcționarii implicați în gestionarea acestor scheme, materialele fiind remise pentru demararea investigațiilor.
10. **Analiza strategică privind activitatea întreprinderilor de stat subordonate Ministerului Transportului și Infrastructurii Drumurilor, antrenate în întreținerea și reparația drumurilor.** A fost analizată activitatea a 16 societăți pe acțiuni și întreprinderi de stat, în cadrul cărora au fost stabilite situații de conflict de interese și abuzuri din partea funcționarilor responsabili. Materialele au fost remise subdiviziunilor CNA pentru inițierea investigațiilor.
11. **Analiza strategică privind gestionarea întreprinderilor de stat subordonate Ministerului Apărării.** În cadrul studiului au fost stabilite situații de favorizare a întreprinderilor apropiate managerilor I.S. Aeroportul Internațional Liber Mărculești, exprimate prin darea în locațiune a 84% din bunurile imobile, fapt ce a dus la scăderea indicilor economico-financiarilor ai întreprinderii de stat și prejudicierea interesului statului. Materialele au fost remise Președintelui R.M., Comisiei parlamentară securitatea națională, apărare și ordine publică, Guvernului și Inspecției Financiare.

- 12. Analiza strategică privind activitatea Direcției Generale Transport a Primăriei mun. Chișinău,** în rezultatul căreia au fost stabilite situații de abuz și favorizare a întreprinderilor apropiate unor persoane publice și nereguli în organizarea achizițiilor publice. Materialele au fost remise subdiviziunilor CNA pentru inițierea investigațiilor.
- 13. Analiza strategică privind fenomenul corupției în Administrația Publică Locală.** Studiu dat a scos în evidență faptul că fenomenul corupției la nivel local este mai mult caracteristic procesului de gestionare administrativă a bunurilor publice (*în special a terenurilor*) și a resurselor financiare publice, precum și procesului de eliberare a autorizațiilor sau documentelor ce țin de proprietatea persoanelor fizice. Segmentul funcționarilor din administrațiile publice locale, expuși riscului de corupției este destul de larg, cele mai frecvente cazuri de corupție sunt în rândul: primarilor, funcționarilor responsabili de relațiile funciare și șefii instituțiilor subordonate APL, precum și funcționarii responsabili de privatizarea bunurilor publice. Rezultatele studiului au fost prezentate în cadrul Conferinței Naționale Anticorupție din 9 decembrie 2015 și remise Comisiei parlamentare securitatea națională, apărare și ordine publică și Comisiei parlamentare administrare publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice.
- 14. Analiza strategică privind activitatea sistemului sănătății în mun. Chișinău.** Studiul dat a relevat funcționarii publici care dețin întreprinderi cu același domeniu de activitate, fapt care ar constitui un risc de comitere a faptelor de abuz din partea acestora. În privința a 7 funcționari al sistemului sănătății publice municipale a fost sesizată Comisia Națională de Integritate.
- 15. Analiza strategică privind activitatea Direcției generale economie, reforme și relații patrimoniale a Primăriei mun. Chișinău.** În cadrul studiului dat, au fost stabilite nereguli în procesul de privatizare și locațiune a spațiilor municipale. Au fost stabilite 234 de încăperi privatizate în 2010-2014 la un preț scăzut și 987 de contracte de arendă aprobate de Consiliul municipal Chișinău fără efectuarea licitațiilor publice. Materialele studiului au fost remise DGUP și Cancelariei de Stat a Guvernului, pentru înaintarea acțiunilor de judecată de anulare a deciziilor. Conform informației Cancelariei de Stat până la moment au fost contestate în instanțele judecată circa 144 decizii ale Consiliului municipal Chișinău de dare în locațiune a imobilelor fără licitații, majoritatea deciziilor CMC fiind anulate. Rezultatele studiului au fost prezentate Consiliului municipal Chișinău, Primarului General, Cancelariei de Stat și Comisiei parlamentare administrare publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice.
- 16. Analiza strategică privind sondajele de opinie privind fenomenul corupției pentru anul 2014.** Analiza dată prezintă evoluția indicilor de percepție a fenomenului corupției în R. Moldova în baza studiilor sociologice naționale și internaționale. Datele studiului au fost utilizate la elaborarea documentelor interne de politici în domeniu.
- 17. Analiza strategică privind sentințele judecătorești pronunțate în cazurile de corupție și conexe acestora, pentru perioada 2014 - 9 luni 2015.** Datele studiului relevă că pedeapsa cu privare de libertate cu executare reală este aplicată doar într-un singur caz din 6. Amenzile penale sunt aplicate de instanțele de judecată doar în 3 din 4 cazuri condamnate, mărimea acestora fiind invers proporțională cu mărimea mitei. Doar 2/3 din persoanele publice, condamnate pentru acte de corupție, li s-a aplicat pedeapsă de privare a dreptului de a ocupa anumite funcții sau de exercita anumită activitate, ceea ce permite fiecăruia al treilea condamnat să revină la locul de muncă în serviciul public. Studiul a fost prezentat în

cadrul Conferinței Naționale Anticorupție din 09 decembrie 2015 și remis Comisiei parlamentare securitatea națională, apărare și ordine publică.

- 18. Analiza strategică privind repartizarea aleatorie a dosarelor,** în cadrul căreia au fost stabiliți factorii de risc din activitatea sistemului informațional de repartizare aleatorie a dosarelor. Datele preliminare ale studiului au fost prezentate în cadrul Conferinței Naționale Anticorupție din 09 decembrie 2015 și remis Consiliului Superior al Magistraturii, Procuraturii Generale, Parlamentului și Guvernului.
- 19. Analiza strategică privind fenomenul corupției în Administrația Publică Centrală.** Studiul pune în evidență zonele de risc din cadrul autorităților publice centrale, constatate în cadrul analizelor sectoriale și/sau în cadrul cauzelor penale instrumentate de CNA.

ANEXA II. Exemple de proiecte supuse expertizei anticorupție care au stabilit riscuri sporite

1. Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea concesiunii activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” și a condițiilor concesiunii acestora, promovat de Ministerul Economiei, la data de 28 mai 2013.

Expertiza a fost efectuată în 2 ore. Expertul a fost „impus” să se conformeze într-un timp record, în caz contrar, proiectul se promova fără raport de expertiză anticorupție.

Au fost identificate mai multe riscuri de coruptibilitate:

- urgența promovării proiectului denotă riscul desfășurării unei proceduri netransparente de selectare bazată pe criterii și condiții care nu sunt obiectiv justificate, ci dictate de anumite interese de grup – procedură netransparentă de selectare a partenerului privat;
- prejudicierea bugetului statului – conform proiectului – riscurile aferente realizării concesiunii vor fi partajate între părțile contractante – riscul compensării unor daune care au suferit urmare a unor riscuri de implementare a proiectului;
- prejudicierea bugetului statului – proiectul nu face referire la situația creanțelor și datoriilor creditoare ale AIC, deoarece acestea nu fac parte din obiectul concesiunii;
- riscul înstrăinării, grevării cu anumite drepturi, precum și de a dispune în alt mod de obiectul concesiunii - prejudicierea interesului public general;
- normele proiectului nu reglementează clar procedura de desfășurare a „concursei închis”;
- discreții în privința modului de percepere a taxei de participare și a garanției de participare;
- discreții acordate Comisiei de selectare de stabilire a condițiilor și a criteriilor de selectare;
- discreții privind desfășurarea concursului repetat doar în prezența unui ofertant – netransparența concursului.

Fără a lua în considerare obiecțiile din raportul de expertiză, proiectul a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.321 din 30 mai 2013. Ulterior, problemele de legalitate a concesiunii aeroportului au fost pe larg mediatizate pe parcursul anilor 2014-2015, a fost creată o comisie de anchetă la nivel de Parlament pe acest caz și sesizate organele statului.

2. Proiectul de lege privind modificarea anexei la Legea nr.668-XIII din 23 noiembrie 1995 pentru aprobarea listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului, transmis pentru întocmirea raportului de expertiză anticorupție la CNA la data de 13 martie 2014, promovat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Scopul proiectului constă în excluderea unui teren cu suprafața de 1.5 ha din gestiunea Institutului de Pomicultură, or. Codru, mun. Chișinău și înstrăinarea acestuia ca teren aferent SRL „Beto-Plus”.

Proiectul promovează, în mod evident, interesul unui agent economic concret în modificarea cadrului legal pentru excluderea din domeniul public exclusiv al statului a unui teren cu

destinație agricolă, gestionat de către Institutul de Cercetări pentru Pomicultură. Solicitând informații suplimentare de la autorul proiectului, s-a stabilit că Institutul de Cercetări pentru Pomicultură încheiasă în anul 2006 un contract de arendă cu SRL „Beto-Plus” a terenurilor vizate în proiect pe un termen de 10 ani, cu încălcarea prevederilor legale, care nu permit exploatarea unor asemenea terenuri în alte scopuri decât agricole. CNA a mai stabilit că numărul cadastral indicat în contract era greșit. În legătură cu aceste fapte, de la MAIA au fost solicitate mai multe clarificări, pe care acesta însă a evitat să le facă. În acest caz, Centrul a inițiat propriile investigații și a stabilit următoarele:

- terenul are destinație agricolă, dar contractul de arendă încheiat a fost pentru obiective industriale;
- a fost încălcată procedura de licitație la procurarea bunurilor imobile de către SRL „Beto-Plus”;
- în cadrul examinării cu deplasare la fața locului, s-a constatat că aria aproximativă de 1,5 ha este folosită pentru depozitarea materiei prime pentru fabricarea betonului, parcare tehnică specială de carieră, amplasarea cu fundații capitale a utilajului pentru fabricarea betonului. Astfel, terenul agricol cu strat fertil a fost acoperit totalmente cu materiale de construcție, materiale pentru fabricarea betonului, fapt ce va îngreuna pe viitor folosirea acestuia în scopuri agricole;
- proiectul este purtător de interese și prejudiciază interesul public. Beneficiarul proiectului este SRL „Beto-Plus”, care tinde să procure lotul de 1,5 ha la preț normativ, ca ulterior să-l comercializeze la preț de piață sau să-l folosească în interes personal, **prejudiciind statul cu circa 1 milion de euro.**

În perioada aflării la expertiza CNA a proiectului dat, un procuror din cadrul Procuraturii Generale a încercat să intervină, în vederea determinării expertului CNA de a întocmi un raport de expertiză anticorupție pozitiv. Influența necorespunzătoare a fost denunțată la subdiviziunea de securitate internă a CNA, fiind sesizat asupra cazului și subdiviziunea de securitate internă a procuraturii. Faptele elucidate cu privire la proiect au fost transmise pentru efectuarea investigațiilor speciale altor subdiviziuni CNA. Proiectul nu a fost promovat mai departe de către MAIA.

3. Proiectul legii petrolului, promovat de Cancelaria de Stat a Republicii Moldova

Proiectul de lege pune bazele cadrului normativ necesar exploatării zăcămintelor de hidrocarburi și gaze pe teritoriul Republicii Moldova și înființează Agenția Națională Resurse Minerale (ANRM), cu atribuții exprese în acest domeniu, dar și reglementează regimul concesiunii și a redevenței petroliere, competența organelor administrative și de reglementare în domeniul petrolier, măsurile necesare de protecție a mediului și responsabilitatea pentru încălcarea legislației în domeniul petrolier.

Proiectul comportă un caracter coruptibil manifestat prin nereglementarea prețului petrolului extras, fapt ce periclitizează procesul stabilirii redevențelor petroliere plătite către stat; reglementări care permit operatorilor să se eschiveze de la plata redevențelor pe o perioadă de 5 ani, cât se desfășoară exploatarea experimental-industrială sau pe o perioadă de 3 ani – cât se desfășoară exploatarea de probă. Transpunerea în practică a prevederilor proiectului comportă riscul prejudicierii bugetului de stat prin eludarea plăților de redevență petrolieră.

De asemenea nu se delimitează extracția hidrocarburilor convenționale de cele neconvenționale (gaz de șist, petrol de șist) – asupra cărora majoritatea statelor europene au

impus moratorii de exploatare, datorită impactului negativ devastator asupra mediului. În urma raportului de expertiză anticorupție, proiectul nu a fost promovat ulterior în Guvern.

4. Proiectul de lege privind jocurile de noroc și proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea regulamentului-tip privind organizarea și desfășurarea activității în domeniul jocurilor de noroc: exploatarea automatelor de joc cu câștiguri bănești; întreținerea cazinourilor; stabilirea mizelor la competițiile sportive; organizarea și desfășurarea loteriilor.

Proiectele conțin prevederi coruptibile, manifestate prin:

- lipsa mecanismului de control al accesului tinerilor sub 18 ani în localurile și locurile de joc; lipsa mecanismului de control al modului de amplasare a localurilor și locurilor de joc;
- utilizarea termenilor neconsacrați în legislație (arme de infanterie) și formulări defectuoase prin care se interzice accesul persoanelor înarmate în localul de joc.

Semnalăm necesitatea reglementării în proiect a loteriei televizate și a jocurilor de noroc organizate prin intermediul telecomunicațiilor moderne, iar datorită caracterului prea abstract și general al normelor regulamentului-tip, recomandăm elaborarea regulamentelor-tip pentru fiecare domeniu: exploatarea automatelor de joc cu câștiguri bănești; organizarea jocurilor de noroc în cazinouri; pariurile sportive și non-sportive; organizarea și desfășurarea loteriilor.

Implementarea proiectului va permite agenților economici extinderea locurilor de joc, fără vre-o restricție impusă de autoritățile administrativ-teritoriale locale, ceea ce va crea riscuri pentru moralitatea societății și ordinea publică.

Expertizele asupra proiectului de lege și asupra proiectul Regulamentului desfășurării jocurilor de noroc, au servit drept temei pentru controale suplimentare, care desfășurate fiind (într-o perioadă de 6 luni) au determinat demiterea unor persoane din conducerea Camerei Înregistrării de Stat (care a inițiat proiectele).

În urma raportului de expertiză anticorupție, proiectul nu a fost promovat mai departe de către autor.

5. Proiectul de lege privind modificarea anexei la Legea nr.668-XIII din 23 noiembrie 1995, pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului, transmis pentru întocmirea raportului de expertiză anticorupție la CNA la data de 19 mai 2014, inițiativă a deputatului.

proiectul are drept scop excluderea unor terenuri cu suprafața de 0,40 ha din gestiunea Combinatului Vitivinicol „Național-Vin” și a Institutului Național pentru Viticultură și Vinificație, or. Codru, mun. Chișinău și trecerea acestora în domeniul privat al statului.

SRL „Auto-Business”, fondată în 2007 de către cet. Cheptea Iurie Andrei a procurat la licitație, conform Contractului de vânzare-cumpărare nr. 3027 din 01.03.2007 clădirea administrativă (**număr cadastral 0131124.397.02**) de pe adresa mun. Chișinău, str. Grenoble 128, vândută de Î.S „Combinatul Vitivinicol „Național-Vin”. Conform datelor Registrului bunurilor imobile, acestui bun îi corespunde un teren aferent cu suprafața de 0,1701 ha (**nr. cadastral 0131124.397**), proprietate publică a statului.

La 01.03.2009 SRL „Auto-Business”, administrat de cet. Cheptea Iurie Andrei (Președinte al Organizației de Tineret „Tineretul Democrat” Partidul Democrat din Moldova), prin intermediul contractului de fuziune prin absorbție transmite imobilul de pe adresa mun. Chișinău, str.

Grenoble 128, în proprietatea SRL „MoldTransTur”, la care ultimul este fondator de rînd cu – Cheptea Sergiu Andrei, (directorul Autogării Internațional Chișinău), Cheptea Svetlana Piotr, Cheptea Andrei Ion.

O schemă similară este aplicată în cazul imobilului de pe str. Grenoble, 128 (cod cadastral 0131124.458.05), care a fost procurat la aceeași licitație desfășurată la 01.03.2007 de către SRL „ASTIS Internațional”, administrat tot de cet Cheptea Iurie Andrei și anterior vîndută la 24.04.2013 către SRL „MoldTransTur”.

Deși la prima vedere procedurile par legale, întreprinderile implicate în cumpărarea inițială a clădirilor administrative de pe loturile menționate fiind gestionate de membrii familiei Cheptea, se încearcă de a depozeda statul de 0.40ha, la un preț derizoriu. Dacă lotul dat va fi comercializat conform Legii nr.1308 din 25.07.1997 privind prețul normativ și modul de vânzare – cumpărare a pămîntului, cumpărătorul va achita suma de 10.400 lei sau 550 euro, pe cînd ulterior acesta poate fi vîndut la un preț de 500.000 euro .

Cu atît mai mult, conform datelor Î.S. „Cadastru”, asupra bunurilor imobiliare menționate sunt aplicate mai multe interdicții și sechestre în baza încheierilor judecătorești. Proiectul a fost retras din Parlament.

6. Proiect de lege cu privire la exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri, transmis pentru întocmirea raportului de expertiză anticorupție la CNA la data de 08.06.2015, promovat de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

Promovarea proiectului ar fi putut genera o serie de riscuri, cum ar fi:

- încălcarea drepturilor omului stabilite în Constituția Republicii Moldova (posibilitatea atragerii la muncă a zilierilor 48 de ore pe săptămînă, pe cînd Constituția prevede maximum 40 de ore);
- posibilitatea evitării respectării cadrului normativ existent în domeniul asigurărilor obligatorii de asistență atît socială, cît și medicală;
- limitarea drepturilor angajaților la timpul de odihnă;
- reglementare defectuoasă cu privire la gestionarea și controlul registrelor de evidență;

neonorarea angajamentelor salariale de către beneficiar la sfîrșitul perioadei activate, sub pretextul inexistenței unui contract individual de muncă în baza căruia necesită a fi achitat salariul;

- apariția schemelor de spălare a banilor;
- riscul înregistrării fictive a persoanelor în registrul de evidență;
- deficiențe la efectuarea controalelor;
- dublarea și suprapunerea funcțiilor organelor de control.

Proiectul nu a fost promovat mai departe de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

7. Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.845/92, 1324/93, 1527/93 etc.) promovat de Ministerul Justiției

Proiectul are drept scop îmbunătățirea cadrului legal ce reglementează activitatea de întreprinzător prin eliminarea obligativității deținerii ștampilei de către persoana juridică și transformarea acesteia ca o condiție opțională.

Implementarea proiectului va afecta interesele agenților economici care urmează să aplice ștampila doar opțional. Prin excluderea obligației de a aplica ștampila s-ar prejudicia interesul public general prin periclitarea securității raporturilor juridice. Proiectul nu a întrunit numărul de voturi necesar și nu a fost votat de către Parlament.

8. Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Listei a 39 de societăți de audit privind auditarea situațiilor financiare pentru anul 2015 ale întreprinderilor de stat și ale societăților în care cota statului depășește 50% din capitalul social, promovat de Ministerul Finanțelor

Proiectul promovează interesele unor societăți comerciale (Ecofin-Audit-Service S.R.L., I.M. Grant Thornton Audit S.R.L., Valaudit S.R.L., Contserv Audit S.R.L., BDO Audit&Consulting S.R.L., Consulting Modern S.R.L., Audit-Sedan S.R.L.) a căror fondatori corespund/sau sunt în relații de rudenie cu unii funcționari ce exercită funcții de conducere în cadrul autorităților publice care exercită dreptul de administrare a întreprinderilor pasibile de audit.

Pericolul aplicării prevederilor coruptibile constă în subminarea egalității subiecților, disfuncționalitatea procedurii de selectare a companiei de audit și desfășurarea acesteia în condițiile unui învingător stabilit în prealabil, prejudiciind astfel interesele altor subiecți participanți.

În urma expertizei anticorupție a fost sesizată Comisia Națională de Integritate privind stabilirea situațiilor de conflict de interese a ministrului economiei, șefului Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, șefului de direcție din cadrul Ministerului Finanțelor, care a participat nemijlocit la elaborarea proiectului. Printr-o notă informativă a fost informat Prim-ministru al RM.

În cadrul ședinței de Guvern, când se promova proiectul, a intervenit directorul CNA vorbind despre riscurile identificate în cadrul expertizei anticorupție și proiectul a fost restituit autorului. Ulterior, acesta a suferit modificări, însă din 7 firme aflate în conflict de interese, doar două dintre acestea au fost excluse și proiectul a fost aprobat de Guvern.

9. Proiectul legii pentru modificarea și completarea Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, promovat de Academia de Științe.

Proiectul modifică Codul cu privire la știință și inovare stabilind crearea Agenției Naționale pentru Cercetare-Dezvoltare (ANCD) și delegarea atribuțiilor Guvernului în sfera științei și inovării, separarea activităților de elaborare a politicilor de stat de cele de implementare, separarea structurilor de administrare a științei și inovării de structurile de administrare a Academiei de Științe (AȘM), restructurarea și dezvoltarea structurilor autorităților de administrare și autoadministrare ale AȘM și organizațiilor din sfera științei și inovării subordonate ei. Proiectul: instituie monopolul AȘM asupra cercetărilor fundamentale; - instituie dublarea de competență dintre ANCD și AȘM; introduce conducere trilaterală a sectorului respectiv de către ANCD, AȘM și Consiliul Rectorilor; aprobare discreționară a tezelor de doctorat.

Aplicarea prevederilor proiectului va produce o inflație normativă și instituțională (crearea ANCD) în sectorul cercetării și dezvoltării, cu o creștere a aparatului administrativ-birocratic și favorizarea mediului corupțional. Despre riscurile identificate a fost informat Primul-ministru. Proiectul nu a fost promovat mai departe de autor.

10. Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli pentru anul 2015, promovat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare care, potrivit acestuia, are drept scop reglementarea modului de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli de la bugetul de stat. Un subiect aparte îl constituie modul de administrare a fondului în vederea asigurării și garantării corectitudinii de alocare a mijloacelor financiare.

Ca și risc proiectul va afecta interesele producătorilor agricoli în procesul de acordare a subvențiilor, întrucât procedura de inspecție și verificare a criteriilor de eligibilitate pentru subvenționare este în conflict de norme cu prevederile Legii privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător nr.131 din 08.06.2012, ceea ce îi va acorda dreptul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură de a efectua controlul de stat în mod discreționar și abuziv. De asemenea, proiectul nu prevede clar mecanismul de supravegere și monitorizare a respectării angajamentelor contractuale de către beneficiari, ceea ce îi va permite Agenției de a efectua controale în dependență de interes sau scop, în detrimentul interesului beneficiarului. Proiectul se află în examinare.

11. Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la reorganizarea Întreprinderii de Stat „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” și modificarea denumirii Instituției Publice „Colegiul Agricol din Țaul

Riscul proiectului: înstrăinarea bunurilor din domeniul public al statului în interese personale, contrar interesului public. Sub pretextul reorganizării și consolidării capacităților de educație se promovează voalat scopul transferării unui număr de bunuri din domeniul public în cel privat al statului pentru înstrăinarea eventuală a 80 de bunuri imobile situate în Stăuceni, proprietate a statului. Proiectul se află în examinare.

12. Proiectul de lege pentru modificarea și completarea art.17 al Legii cetățeniei Republicii Moldova nr.1024 din 02 iunie 2000 care instituie acordarea cetățeniei Republicii Moldova prin naturalizare după o procedură simplificată, elementul de bază, în acest caz, fiind deținerea de către solicitanți a 1.000.000 (un milion) euro în băncile comerciale ale Republicii Moldova.

Se promovează interesele cetățenilor străini și apatrizilor prin beneficierea atât de regimul liberalizat de vize a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, cât și de drepturile politice, sociale, economice care, inclusiv participarea la viața politică a Republicii Moldova.

Proiectul instituie un pericol iminent la adresa securității naționale, social-economice și financiar-bancare a Republicii Moldova, printre care: risc de terorism, majorare a fluxului migrației prin dreptul la reîntregirea familiei; acces la vânzarea-cumpărarea terenurilor cu destinație agricolă; lipsa avantajelor pentru economia națională; lipsa mecanismului de control.

13. Proiectului de lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (Codul fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997; Legea nr.1380-XIII din noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal)

Proiectul stabilește scutirea de taxe vamale a materiei prime medicamentoase, materialelor, articolelor, ambalajului primar și secundar utilizate la prepararea și/sau producerea medicamentelor.

Implementarea proiectului va oferi beneficii agenților economici implicați în producerea medicamentelor care, pe lângă scutirea de la plata TVA, vor fi scutiți și de taxele vamale.

Riscurile: diminuarea veniturilor în bugetul de stat fără a fi indicată sursa reală de acoperire a pierderilor, scutirea nemotivată de taxele vamale a agenților economici specializați în producerea medicamentelor, promovarea de interese a unor persoane sau a unui grup de persoane contrar interesului public.

14. Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Acordului de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anul 2015 – adoptat, în final, prin Hotărârea Guvernului nr.809 din 29.10.2015.

Proiectul este de un înalt potențial coruptibil, promovând interesele reprezentanților Academiei de Științe a Moldovei, în special ce ține de: modul discreționar de repartizare, monitorizare și utilizare a mijloacelor financiare publice alocate ASM în lipsa criteriilor generale în baza cărora acestea sunt distribuite (organizațiile din subordinea ASM sunt privilegiate în finanțarea proiectelor/programelor, cheltuielile de ordin administrativ și de personal cresc vertiginos an de an constituind mai mult de 50% din banii publici alocați, promovarea unui mod confuz, discreționar și netransparent de organizare a concursurilor, etc.).

Atragem atenția ca Guvernul a aprobat acordul de parteneriat pe 2015 în luna octombrie, când deja banii alocați AȘM erau practic cheltuiți. Acest fapt se repetă an de an, dînd acestui acord de colaborare un statut formal.

15. Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la trecerea dintr-un domeniu în altul și schimbul unor terenuri (dintre Cecetova L., BASS International SRL și Academia de Științe a Moldovei)

Proiectul stabilește trecerea terenurilor aflate în administrarea Academiei de Științe (0,0850 ha și 0,0725 ha) din domeniul public al statului în domeniul privat al statului și schimbul acestora cu terenuri aflate în proprietate privată (0,05 ha și 0,053 ha), precum și constituirea dreptului de servitute asupra unui teren situat adiacent (0,0087 ha) în favoarea persoanelor private.

Riscurile: se urmărește scopul de a forma un sector consolidat pentru construcția blocurilor locative, constituit din sectoarele propuse la schimb de AȘM, în favoarea cet. Cecetova L. și agentului economic ÎCS „BASS INTERNATIONAL” SRL, fără a ține cont de prejudiciul adus statului Republica Moldova în valoare de 9 475 314 lei (427 200 euro). Proiectul se află în examinare.

ANEXA III. Generalizarea problemelor depistate cadrul evaluării riscurilor de corupție

- ***Instituții medico-sanitare:***

Factori de risc externi – sistemici: Stabilite numeroase lacune și deficiențe ale actelor normative și legislative, ineficiența aplicării Codului deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului, document care până în prezent nu este aprobat și publicat. MS a fost sesizat cu privire la necesitatea elaborării și aprobării Codului deontologic pentru lucrătorii medicali, revizuirii cadrului legislativ, normativ lacunar și susceptibil de interpretări, prevenirea conflictelor de interese ce pot surveni în activitatea lucrătorului medical prin cumularea funcțiilor la privat și public, precum și prin stabilirea de către lucrătorii medicali a unor relații cu companiile farmaceutice sau chiar promovarea, distribuirea unor produse farmaceutice/parafarmaceutice de către angajații instituțiilor medicale în timpul exercitării activității de serviciu. Totodată, s-a solicitat ministerului deslușirea problemei „cumulului de funcții” de către conducătorii instituțiilor medico-sanitare publice, unde normele legislative contrapuse cu actele normative și interdepartamentale creează confuzii, precum și revederea prevederilor unui ordin al MS privind oferirea consultațiilor în incinta spitalelor pentru pacienții de ambulatoriu adresați de sine-stătător, o sursă directă de plăți neformale.

- ***Ministerul Apărării:***

Factori de risc operaționali: Printre problemele constatate se menționează aplicarea neadecvată a cadrului normativ în domeniul achizițiilor publice, deficiențe ale sistemului organizatorico-juridic și de control intern / managerial, nerespectarea principiului de transparență a achizițiilor publice, sensibilizare redusă la aspectul de integritate.

- ***Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) și Agenția pentru Protecția Consumatorilor (APC)***

Factori de risc externi – sistemici: Constatate conflicte de competență ale organelor abilitate cu funcții de control în domeniul „siguranței alimentelor”, care generează riscuri majore de corupție.

Astfel, în cadrul procesului de evaluare a riscurilor de corupție, realizat în perioada noiembrie 2014 - iulie 2015 la APC și, actualmente, în derulare la ANSA, s-au constatat o serie de deficiențe (factori de risc externi și sistemici de manifestare a corupției), generate de actualul cadru de reglementare la compartimentul „competențe în activitatea de control ale unor entități publice în domeniul siguranței alimentelor”, ce determină riscuri majore, precum proceduri neuniformizate la aplicarea actelor normative în vigoare, acțiuni din propria inițiativă ale funcționarilor acestor instituții, presiuni asupra agentului economic, praguri insuficiente împotriva abuzurilor comise din partea funcționarilor și, implicit, riscuri de corupție.

(Detalii: Problematicile identificate de către expertul CNA în rezultatul evaluării cadrului normativ vizează trei instituții publice cu atribuții de supraveghere și control în domeniul „siguranței alimentelor”: ANSA, APC și Serviciul de Supraveghere a Sănătății Publice (SSSP), inclusiv dublări de atribuții la următoarele aspecte:

1. Controlul „siguranței alimentelor”. Atât ANSA, cât și APC, au împuterniciri prevăzute de actele normative de creare și funcționare ale acestora de a interveni prin control „la toate etapele de producție ale lanțului alimentar”. Dublări de atribuții s-au sesizat și la capitolul „supravegherea

și controlul exercitat în privința produselor nealimentare” între APC și SSSP.

2. Dublări de atribuții ale celor trei instituții la verificarea respectării cerințelor de etichetare, la controlul/evaluarea inofensivității produselor, inclusiv a celor importate.

3. Dublări de atribuții la „eliberarea unor categorii de acte permissive” între ANSA și SSSP, și anume a autorizațiilor de funcționare sanitar-veterinare/sanitare, a certificatelor sanitar-veterinare/sanitare, a avizelor sanitar-veterinare la importul/exportul/tranzitul produselor alimentare.

4. Dublări de atribuții vădite la capitolul de „expertiză sanitar-veterinară sau sanitară” efectuată atât de către ANSA, cât și de către SSSP. Deși în esență este vorba despre aceeași activitate, tarifele sunt percepute în mod diferit.

5. Atribuții paralele ale ANSA și SSSP în domeniul „respectării condițiilor sanitare și de igienă” în localurile publice, locurile de agrement.

Divergențe sunt constatate la aspectul de aplicare a tarifelor și, implicit, a plăților încasate de către ANSA la „eliberarea certificatului fito-sanitar pentru exportul și reexportul producției, al materialelor și al obiectelor supuse carantinei”, dat fiind faptul că *Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător* stabilește un tarif, iar *Legea nr.228/2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară* un alt tarif.

Numeroase deficiențe s-au constatat la compartimentul „nimicirea produselor alimentare și nealimentare”, cu referire la competențele atribuite expres ANSA și APC, inclusiv: norme de trimitere în alb a competențelor unor specialiști care de facto nu au atribuție de a emite decizii de nimicire (medicul șef sanitar de stat), lipsa unei proceduri clare privind „modul și metoda de realizare a nimicirii”, lipsa mecanismului de control din partea instituțiilor abilitate cu asemenea împuterniciri, care conduc nemijlocit spre puteri discreționare din partea funcționarilor și riscuri de corupție).

- ***Serviciul Vamal (echipe mobile)***

Sintetizând rezultatele analizei riscurilor de corupție identificate, grupul **a concluzionat**, că buna guvernare în domeniul controlului vamal efectuat de echipele mobile și controlul vamal al persoanelor fizice poate fi afectată de:

Factori de risc externi (factori în afara controlului instituției): absența unui cadru legal ce ar reglementa activitatea de colectare desfășurată de către persoanele fizice; motivarea financiară insuficientă; lipsa unui mecanism productiv de comercializare a bunurilor confiscate; relația directă și nemijlocită cu partea terță etc.

Factori de risc interni (instituționali): Regulamente și fișe de post deficitare; reglementări ambigue, conflicte ale normelor de drept, drept discreționar bazat pe responsabilități necorespunzătoare identificate în actele departamentale cu referire la activitatea echipelor mobile; insuficiența mecanismului de control intern managerial; instruirii anticorupție ineficace, lipsa reglementărilor privind atribuțiile și împuternicirile responsabilului de tură; ignorarea rolului comportamentului managerial și a valorilor etice promovate de personalul cu funcții de conducere etc.

Factori de risc individuali: grad insuficient de loialitate; aplicare eronată a reglementărilor vamale referitoare la evaluarea în vamă a mărfii; sustragerea de la vămuire a mărfurilor cu

complicitatea personalului vamal; omiterea în mod voit a efectuării controlului; percepere greșită a conceptelor de vulnerabilitate și integritate; neraportarea încercărilor din exterior de încălcare a integrității etc.

Factori de risc legați de procesul de lucru: Drept discreționar la efectuarea controlului persoanelor fizice; volum sporit de lucru; accesul nelimitat la informații; zone neacoperite de echipele mobile; existența unor modalități subiective de selectare a autovehiculelor supuse controlului; inexistența unei proceduri privind modul de repartizare în echipe sau pe domenii de control; lipsa unui mecanism de monitorizare on-line și arhivare a înregistrărilor video de la bordul automobilului echipei mobile etc.

- ***Poliția de Frontieră***

Factori legați de procesul de control al frontierei (Planificarea și organizarea serviciului afectată de interes personal, divulgarea informațiilor de importanță operativă sau a misiunii de serviciu; acoperirea insuficientă cu mijloace tehnice adecvate de supraveghere video, control intern insuficient).

Factori de risc individuali (vigilență și sensibilizare redusă, ne aplicarea măsurilor legale persoanelor care au fost depistate săvârșind infracțiuni de contrabandă, care au încălcat regimul de ședere pe teritoriul RM, în scopul obținerii unor avantaje; nerealizarea sau realizarea cu superficialitate a controlului).

- ***Departamentul Instituțiilor Penitenciare***

Factori de risc operaționali:

1. Achiziții publice (specificați parametri după un furnizor concret, înțelegerea ofertanților pentru a influența prețul, stabilit prag jos împotriva scurgerii de informații, conflict de interese, discriminare nejustificată a ofertanților, supraveghere neadecvată, etc.)
2. Eliberarea înainte de termen a deținuților (deficiențe în activitatea comisiei; decizii discreționare; necontestarea deciziilor judecătorești, ne cătând că deținutul vădit nu întrunește condițiile)
3. Transmiterea coletelor către condamnați (decizii discreționare, supraveghere neadecvată, personal insuficient și a încăperilor dotate cu video)

ANEXA IV. Campanii de sensibilizare anticorupție realizate de CNA

1. În mai 2014 CNA, în parteneriat cu Universitatea de Stat din Moldova (USM) și Autogovernarea Studenților USM (ASUSM), a lansat campania *“EU - pentru educație prin integritate”*. În acest sens, a fost semnat un acord de colaborare între CNA, USM și ASUSM, înțelegere ce prevede promovarea culturii de integritate, atât în rindul studenților, cât și a profesorilor. Campania se desfășoară și în prezent, actualmente cu 11 instituții și organizații asociate. În cadrul campaniei au fost realizate o serie de activități, inclusiv instruirii ale studenților, absolvenților claselor 12 în vederea sensibilizării față de fenomenul corupției în perioada susținerii examenelor, fiind antrenați și părinții. Cu același subiect, instruirile au fost extinse în toate raioanele de nord ale țării.
2. Începând cu octombrie 2014 și până în prezent, în transportul public din Capitală și municipiul Bălți (peste 120 de troleibuze și autobuse, dotate cu monitoare, circa 11 000 de vizualizări pe zi), derulează 2 spoturi publicitare anticorupție, cetățenii fiind îndemnați să sune la linia națională anticorupție – 0 800 55555.
3. În 2014 au derulat două spoturi publicitare cu mesaj anticorupție la două posturi TV: „Publika” și „1 Prime”, în 2015 la postul Moldova 1.
4. În perioada 08.12.2014 – 31.12.2015 CNA, în colaborare cu Asociația Agențiilor de Publicitate din Moldova (AAPM), a demarat Campania „Rupe lanțul corupției. Apelează Linia Națională 0 800 55555”. Campania s-a desfășurat în mun. Chișinău și constă în amplasarea placatelor anticorupție (**5 tematici**) pe 20 de dispozitive publicitare formatul 6x3 m și pe 30 tip citylight cu formatul 1,2x1,8 și 1,1x1,6.
5. În februarie 2015, în cooperare cu Asociația Studenților Facultăților de Drept din Republica Moldova (ELSA) a fost lansat proiectul *CNA-ul Studențesc*, care întrunește peste 25 membri. Cu suportul Fundației Hanns Seidel, la 29 iunie – 03 iulie s-a desfășurat Școala de vară pentru membrii CNA Studențesc cu genericul „Formare de formatori anticorupție”. Actualmente studenții realizează o serie de activități de sensibilizare, inclusiv în cooperare cu formatorii CNA.
6. În februarie 2015, Direcția General Teritorială „Nord” a CNA în parteneriat cu Primăriile municipiului Bălți și orașului Ungheni a lansat *Caravana integrității cu genericul „Tinerii sfidează corupția”*. Evenimentul a inclus organizarea mai multor concursuri cu tematică anticorupție desfășurate în municipiu și în cele 14 raioane de nord ale țării.
7. CNA a aderat la inițiativa „Caravana Anticorupție”, implementată în cadrul Proiectului „PLĂTEȘTE ZERO PENTRU CE ȚI SE CUVINE”, inițiat de Asociația PRO Democrația în parteneriat cu Direcția Generală Anticorupție a MAI din România și Fundația Hanns Seidel pentru România și Republica Moldova. Proiectul a derulat având drept scop informarea, conștientizarea și implicarea tinerilor în prevenirea faptelor de corupție. În mai 2015, mai mulți tineri din Republica Moldova și România împreună cu mentorii lor, ofițeri CNA și DGA, au participat la un work-shop anticorupție în cadrul proiectului „Plătește Zero pentru ce ți se cuvine”. Cei peste 30

de tineri au fost selectați în baza unui *concurs de afișe* desfășurat în mai multe orașe-pilot din ambele țări (Cahul și Chișinău, pentru Republica Moldova) și și-au dat întâlnire în județul Hunedoara, România, unde au făcut schimb de idei despre cum văd ei modul în care fenomenul corupției subminează democrația și buna guvernare a țării. Campania a continuat în august 2015 cu activități realizate în mun. Chișinău și Cahul, care au antrenat peste *500 de participanți*, inclusiv și 50 de voluntari locali. Activitatea a finalizat la *09 decembrie*, prin distribuirea unor materiale informative *la punctual vamal Leușeni - Albița*.

8. În aprilie 2015 în instituțiile de învățământ din Orhei s-a desfășurat un proiect pilot intitulat "Săptămâna Anticorupției" implementat de către CNA în parteneriat cu Direcția Învățământ Tineret și Sport și Centrul de Tineret din localitate. Obiectivul principal al proiectului a fost conjugarea eforturilor CNA de prevenire a corupției în învățământ, cu cele ale tinerilor și profesorilor, pentru o mai bună percepere și înțelegere a fenomenului.

9. În *martie – octombrie 2015*, CNA în colaborare cu postul de radio Jurnal FM o organizat și desfășurat 14 emisiuni anticorupție, la care sau discutat subiecte privind prevenirea corupției în sistemul educațional; Cadrul normativ privind integritatea; Testarea integrității profesionale. Progrese și perspective; Expertiza anticorupție – element al prevenirii corupției; Evaluarea riscurilor de corupție; Toleranță zero în cadrul examenelor de bacalaureat; Considerațiuni conceptuale privind integritatea inspectorilor fiscali.

10. În perioada *iunie-august 2015* s-a desfășurat un proiect pilot intitulat „Corupția pe înțelesul copiilor”. Activitățile au fost realizate în taberele de vară pentru copii din s. Ciocîlteni r-nul Orhei, s. Sarata Nouă r-nul Leova, Edineț, Bălți precum și la „Poienița veselă”, „Luceafărul”, „Zîmbetul”, „Champing”, „Cireșar”, „Perlele Nistrului” și „Florica” din or. Vadul lui Vodă, la care au participat peste 2401 copii.

11. Realizate trei ediții ale concursului de desen și pictură „TALENTUL NU IA MITĂ. INTEGRITATEA ÎN IMAGINI”. Activități realizate în cadrul diferitor proiecte. Picturile cu cele mai originale mesaje au fost expuse în cadrul expozițiilor organizate de CNA, în baza acestora tipărite calendare 2014 și 2015, precum în anul curent și cărți poștale.

ANEXA V. Exemple de cauze de rezonanță socială investigate, inclusiv în mediul judecătorilor

- **Cauze penale pe dosarul devalizării “BEM” - 18 cauze penale au fost expediate în judecată**, dintre care: 8 dosare pe faptul încălcării regulilor de creditare, 9 dosare pe faptul dobândirii creditului prin înșelăciune și 1 dosar pe faptul spălării de bani. Pe aceste dosare, inculpați sînt:
 - ex-membrii Consiliului de Administrație al BEM - Vitiu Ana, Mișov Alexandr, Belibov Leonid și Bejenari Mihail;
 - ex-președintele SA “Banca de Economii”, Gacikevici Grigore.

Prejudiciul total pe dosarele deferite justiției

- 109 000 000 MDL
- 4 800 000 EURO
- 2 450 000 dolari SUA

Sechestrul aplicat pe dosarele care se află în judecată - 58 mln. lei.

La moment în gestiunea CNA se află 15 cauze penale în care obiect al investigațiilor constituie gestionarea frauduloasă a creditelor precum și alte ilegalități comise în Banca de Economii și Banca Socială.

Valoarea totală a prejudiciului cauzat băncii, pe aceste cauze penale constituie 3 750 000 euro și 643 185 613 lei.

- **Cauza penală în privința șefului Direcției Antifraudă Fiscală al Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, care în complicitate cu cet-nii Coca Leonid Vasile și Stogu Eudochim Astaf**, au colaborat la crearea și au participat activ în calitate de complici la o schemă de extorcare sistematică a mijloacelor bănești, ce nu li se cuvin, personal pentru sine și pentru alte persoane, destinate îmbogățirii proprii, susținând că au influență asupra persoanelor publice din cadrul organelor de stat abilitate cu funcții de control, ca rezultat extorcând și primind mijloace bănești în sumă de 115 535 dolari SUA și 100 000 lei, pentru acordarea serviciilor nominalizate.
- **Cauza penală pe faptul coruperii pasive comise de către șeful Inspectoratului Fiscal de Stat pe r-nul Sîngerei, Manole Nina Simion** și alte persoane publice din cadrul Inspectoratului, care în perioada octombrie 2013 - ianuarie 2014 au extorcat și primit mijloace bănești și alte bunuri care nu i se cuvin de la mai mulți agenți economici, pentru a nu îndeplini o acțiune în exercitarea funcției sale și pentru a îndeplini o acțiune contrară acesteia.
- **Cauză penală în privința a doi cetățeni ai Republicii Singapore, PHUA BOON KEONG și TITANI S/O PERIASAMY**, care au încercat să corupă vicepreședintele Federației de Fotbal din Moldova cu 50 000 dolari SUA, în scopul influențării jucătorilor naționalei de fotbal, în modul în care aceștia să piardă cu anumit scor meciul cu naționala Regatului Belgian.

În cadrul examinării judiciare, instanța de judecată i-a recunoscut vinovați și le-a aplicat pedeapsă în formă de amendă în sumă de 140 000 lei fiecare, cu confiscarea mijloacelor bănești sechestrate în cadrul urmăririi penale și anume – 21 100 de dolari SUA, 900 dolari singapurezi și 500 euro.

- **Cauza penală pe faptul depozitării SA „Banca de Economii” de mijloace bănești**, prin

crearea unei scheme infracționale de acordarea creditelor unor persoane juridice și spălării de banii în proporții deosebit de mari, comise de către **administratorul SRL „Caravita” și SRL „Business Estate Investments”, Rusu Ion**, în complicitate cu alte persoane.

Prin sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, s-a dispus condamnarea lui Rusu Ion, precum și a persoanelor juridice menționate, cu confiscarea bunurilor sechestrate echivalentul a **2 793 236 euro**.

- **Cauza penală** pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu de către **ex-ministrul sănătății, Andrei Usatîi, Serghei Popa, șeful Direcției juridice a Ministerului Sănătății, Ion Ciochină, directorul-interimar al Instituției Medico-Sanitare Publice „Spitalul Clinic Republican”** la gajarea bunurilor imobile ale instituției sanitare menționate (proprietate a statului), fapt care a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice și drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice.

De asemenea, în cadrul urmăririi penale au mai fost atrase la răspundere penală **notarul public Anton Tereza și registratorul OCT Chișinău, Olărescu Vadim**.

Actualmente, cauza penală este examinată în instanța de judecată.

- **Cauza penală** pe faptul fraudării procedurilor de licitații în sectorul medical, ceea ce a dus la prejudicieri de milioane de lei bugetului public și la diminuarea imaginii reprezentantului autorității publice prezentându-l drept un funcționar lipsit de onestitate, imparțialitate, cinste, incoruptibilitate.

Astfel, în cadrul investigațiilor efectuate s-a constatat că **ex-ministrul sănătății, în complicitate cu șeful adjunct al Agenției Achiziții Publice, precum și șefi ai instituțiilor medico sanitare publice din țară, conducători din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și Departamentului Instituțiilor Penitenciare**, prin depășirea atribuțiilor de serviciu și corupere au organizat și implementat o schemă de fraudare a 20 de licitații publice de achiziționare a echipamentelor medicale și consumabilelor în valoare de peste 150 mln. lei, prin includerea în caietele de sarcini a caracteristicilor tehnice a utilajelor reprezentate de un agent economic concret, fapte soldate cu eschivări de la achitarea taxelor vamale și delapidări în proporții deosebit de mari.

La moment, în dosar figurează 32 învinuiți, iar prejudiciul cauzat statului evaluat de experți constituie 87,14 mln. lei.

Pentru asigurarea recuperării prejudiciului s-a aplicat sechestrul pe bunurile învinuiților în valoare de 14,94 mln. lei.

Actualmente, cauza penală este examinată în instanța de judecată.

- **Cauzele penale** pornite în privința **persoanelor publice din cadrul ÎS CRIS „Registru”** și persoane neantrenate în câmpul muncii, în cadrul cărora au fost anihilate două grupări criminale, care în perioada anilor 2010-2014 s-au ocupat de racolarea a **45 persoane**, preponderent cetățeni străini, majoritatea cărora se aflau în urmărire generală conform datelor BC „Interpol” și contra sumelor de **10 000 euro**, au organizat perfectarea cu acte de identitate a Republicii Moldova cu datele de identitate false.

Persoanele pe numele cărora au fost emise actele de identitate false erau anunțate în căutare în statele de origine pentru infracțiuni de delapidare a averii străine, trafic de

droguri, spălare de bani, participare la grupuri criminale organizate, evaziune fiscală, fraude bancare, etc.

DOSARE PENALE ÎN PRIVINȚA MAGISTRILOR:

În total, în perioada 2014-2015, au fost cercetate infracțiuni săvârșite de 17 judecători. În 2015, s-au depistat infracțiuni comise de 9 judecători. În judecată s-au remis cauzele penale în privința a 8 judecători. Din ele, pe 3 cauze penale s-au pronunțat deja sentințe de condamnare, inclusiv 2 irevocabile. Fabulele cauzelor penale cercetate în privința judecătorilor:

- **cauza penală** pornită în temeiul art.324 alin.(3) lit.(a) C.P., pe faptul coruperii pasive comise de judecătoarea Judecătorei Criuleni, Roibu Elena, în complicitate cu avocata Tatiana Mostovoi-Filimancov, care au extorcat și primit 2000 euro de la C.M., pentru adoptarea unei sentințe de achitare în privința cet. A.C. și V.P., pe cazul de învinuire a acestora de maltratarea cet. G.C. (nr. 2013970412 din 30.09.2013)

La 07.07.2015, în rezultatul examinării contestației, CSJ a emis decizia irevocabilă privind menținerea în vigoare a sentinței Judecătorei Ciocana mun. Chișinău de condamnare a judecătoarei Roibu Elena la 8 ani de închisoare cu executare și achitarea amenzii în sumă de 40.000 lei.

Avocata Tatiana Mostovoi-Filimancov a fost condamnată la 7 ani și 6 luni de închisoare cu executare.

- **cauza penală** pornită în privința judecătorului Curții de Apel Bender, Nogai Nicolae, pe faptul pronunțării unei hotărâri contrare legii privind înstrăinarea pachetului de acțiuni al BC "Moldova Agroindbanc" SA, prin legalizarea neîntemeiată a deciziei Arbitrajului din Sankt-Peterburg.

La 25.06.2015, în rezultatul examinării contestației, CSJ a emis decizia irevocabilă privind menținerea în vigoare a sentinței Curții de Apel Bălți privind condamnarea magistratului la 3 ani de închisoare cu suspendarea condiționată a executării și privarea de dreptul de a exercita funcții publice pe termen de 5 ani.

- **cauza penală** pornită în temeiul art. 324 alin.(3) CP, pe faptul coruperii pasive comise de către judecătorul Judecătorei Telenești Popa Gheorghe, care a pretins mijloace financiare de la avocatul pârâtului R.B., pentru scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată a reclamantului V.B. (nr. 2013978186).

La 08.04.2014, judecătorul Popa Gheorghe a fost condamnat de Judecătoria Buiucani la 7 ani de închisoare cu executare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice timp de 10 ani și obligația de a achita amendă în sumă de 160000 lei.

Conform situației de la finele lunii septembrie 2015, cauza penală se află în stadiu de examinare la Curtea de Apel Chișinău.

- **3 cauze penale** pornite în privința judecătorului Judecătorei Căușeni, Coval Dorin, două din ele, pe faptul coruperii pasive, în temeiul art. 324 alin.(2) lit.(c) C.P. și traficului de influență, în temeiul art. 326 alin.(2) lit.(b) C.P., manifestate prin pretinderea și primirea de la cet. I.M. a 300 litri de motorină și 100 litri de benzină sub formă de tichete pentru alimentare cu combustibil și a mijloacelor bănești în sumă de 500 lei, pentru pronunțarea hotărârilor de încetare a unor procese contravenționale (nr. 2013970365).

În anul 2015, în privința judecătorului s-a pornit a treia cauză penală privind pronunțarea cu bună-știință a unei hotărâri contrare legii (art. 307 alin. (1) CP). *S-a conexat la cauza penală nr. 2013970365 și s-a remis Judecătoriei Botanica mun. Chișinău la 03.02.2014.*

Potrivit situației curente, cauzele penale se aflau în stadiu de examinare în Judecătoria sectorului Botanica mun. Chișinău, fiind numită o expertiza judiciară.

- **judecătorul C.I.** din cadrul Judecătoriei raionului Glodeni privind comiterea coruperii pasive, prin estorcarea sumei de 10.000 lei, pentru adoptarea unei sentințe favorabile pe marginea cauzei penale pornite pe faptul conducerii unității de transport în stare de ebrietate (cauza penală nr. 2014978065 pornită în temeiul art. 324 CP). *S-a remis Judecătoriei sectorului Centru mun. Chișinău la 27.11.2014;*
- **judecătorul inspector** al Inspecției Judiciare a Consiliului Superior al Magistraturii, C.V., pentru trafic de influență, în care a pretins 10.000 euro pentru a influența soluționarea unui proces civil (cauza penală nr. 2014978073, art. 326 CP). *Remis judecătoriei Botanica.*
- **judecătorul T.I.** din cadrul Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău, privind depășirea atribuțiilor, fals în acte publice și pronunțarea cu bună-știință a unei hotărâri contrare legii (cauza penală nr. 2015978003, pornită la 13.01.2015, art. 307, 328 CP). *Remis în judecată;*
- **judecătorul P.V.** din cadrul Judecătoriei Anenii Noi, reținut în flagrant delict, care a estorcat suma de 400 euro pentru pronunțarea unei hotărâri favorabile pe o cauză civilă (cauza penală nr. 2015978005, pornită la 15.01.2015, art.324 alin.(3) CP). *S-a remis Judecătoriei sectorului Centru mun. Chișinău;*
- **cauzele penale** în privința a 5 judecători din cadrul Curții de Apel Chișinău, M.A., N.T., M.C., A.M, N.V., privind prejudicierea drepturilor legale ale cet. V. C., la adoptarea Deciziei pe dosarul cu nr.2 a-2349/14 din 20.11.2014 (nr. 2015970222, 10.04.2015, în temeiul art.332 alin.(2) lit.b) CP). *În gestiunea Procuraturii Anticorupție;*
- **judecătorul N.V.** din cadrul Judecătoriei Orhei, privind pronunțarea cu bună-știință a unei hotărâri judecătorești contrare legii, depășirea atribuțiilor acordate prin lege și fals în acte publice (c./p. nr. 2015978100, pornită la 29.06.2015, art. 307, 332 CP). *În gestiunea Procuraturii Anticorupție;*

Notă: În total, în perioada 2014 - 2015, ofițerii CNA au cercetat sub aspect penal 51 de sesizări privind acțiunile pretins ilegale ale judecătorilor.

ANEXA VI. Indicii statistici privind activitatea de depistare a infracțiunilor de către subdiviziunile CNA în perioada 2014 - 2015, instituțiile și organizațiile în care au activat funcționarii care au comis acte de corupție și funcțiile deținute de ei

- Indicii statistici privind activitatea de depistare a infracțiunilor de către subdiviziunile CNA în perioada 2014 - 2015

Denumirea indicilor	Total depistate 2014 - 2015	2014	2015	Dinamica %, 2015 față de 2014
Total depistate infracțiuni	1395	668	727	9%
Categoriile infracțiunilor depistate:				
Acte de corupție și conexe corupției	1031	498	533	7%
Spălarea banilor	86	45	41	-11%
Alte categorii	278	125	153	22%
Acte de corupție și conexe depistate:				
Art.324. Corupere pasivă	240	139	101	-27%
Art.325. Coruperea activă	86	45	41	-9%
Art.326. Traficul de influență	200	106	94	-11%
Art.327. Abuzul de putere sau abuzul de serviciu	97	36	61	69%
Art.328. Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu	204	81	123	52%
Art.329. Neglijența în serviciu	48	26	22	-15%
Art.330/1. Încălcarea regimului de confidențialitate a informațiilor din declarațiile cu privire la venituri	0	0	0	-
Art.330/2. Îmbogățirea ilicită	2	1	1	0%
Art.332. Falsul în acte publice	59	28	31	11%
Art.333. Luarea de mită	10	4	6	50%
Art.334. Darea de mită	6	0	6	600%
Art.335. Abuzul de serviciu	51	20	31	55%
Art.335/1. Falsul în documente contabile	0	0	0	-
Art.191. Delapidarea averii străine (cu folosirea situației de serviciu)	28	12	16	33%
Spălarea banilor:				
Art.243. Spălarea banilor	86	45	41	-9%
Art.279. Finanțarea terorismului	0	0	0	-
Alte tipuri de infracțiuni depistate:				
Art.239 ¹ . Gestionarea defectuoasă, frauduloasă a băncii	3	0	3	300%
Art.190. Escrocheria (cu folosirea situației de serviciu)	46	20	26	30%
Art.361. Confectionarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false	74	47	27	-43%
Alte tipuri (art.238, 241, 251, 248, 311, 352/1, 360 CP)	144	58	86	48%

- **Indicii statistici privind instituțiile și organizațiile în care au activat funcționarii care au comis acte de corupție în perioada 2014 - 2015**

Denumirea instituției, organizației	Total 2014 - 2015	2014	2015	Dinamica %, 2015 față de 2014
Ministerul Justiției (exc. judecătorii)	30	12	18	50%
Instanțe judecătorești	17	8	9	13%
Birouri de avocatură	48	25	23	-8%
Oficii executori judecătorești	25	10	15	50%
M.A.I	179	85	94	11%
Ministerul Educației	40	16	24	50%
Ministerul Sănătății	78	19	59	211%
Ministerul Apărării	12	8	4	-50%
Ministerul Finanțelor (exc. vama)	15	12	3	-75%
Serviciul Vamal	13	5	8	60%
Administrația publică locală (inclusiv primării)	171	82	89	9%
Întreprinderi de stat (Î.S.)	141	89	52	-42%
Întreprinderi comerciale (B.C.,SA, S.R.L., Î.I.)	126	62	64	3%

- **Funcțiile deținute de funcționarii care au comis acte de corupție în perioada 2014 - 2015**

Denumirea postului	Total 2014- 2015	2014	2015
Miniștri, viceministri	5	4	1
Directori, adjuncți de agenții naționale (autorități)	8	3	5
Șefi și adjuncți de instituții autonome și de departamente din cadrul autorităților	51	14	37
Primari	24	12	12
Procurori	3	1	2
Judecători	17	8	9
Ofițeri de urmărire penală	20	10	10
Avocați	50	27	23
Executori judecătorești	25	10	15
Directori și adjuncți de întreprinderi	107	56	51
Medici	71	10	61
Învățători, lectori, profesori, instructori	18	10	8
Inspectori fiscali, revizori, auditori	14	11	3
Inspectori de poliție (superiori, principali)	141	75	66
Persoane fizice	155	57	98

ANEXA VII. Tipologii identificate de săvârșire a infracțiunilor de spălare a banilor

Cazul BEM

Creditele ilegale acordate pe perioada 2013 – 2014 de către Banca de Economii S.A. societăților delictive în sumă de cca 13 miliarde lei sunt investigate cu implicarea nemijlocită a SPCSB, prin identificarea companiilor off-shore în adresa cărora au fost expediate mijloacele creditare, urmare a cooperării cu serviciile similare din **Letonia, Marea Britanie, România, Estonia și Federația Rusă**, fiind identificați gestionarii conturilor acestor companii cât și destinația ulterioară a mijloacelor bănești.

Suma totală a bunurilor sechestrate fiind de cca **75 000 000 lei**.

Cauza penală se află în gestiunea Procuraturii Anticorupție.

Credite neperformante BEM

Schema complexă de utilizare a mijloacelor creditare ale Băncii de Economii S.A. în sumă de 52 182 266 lei acordate la 2 societăți și rambursarea din resurse creditare prin intermediul societăților delictive și ulterior în baza unor tranzacții fictive de plată pentru materiale de construcție, mijloacele creditare fiind transferate în adresa companiilor off-shore.

Realizarea schimbului de informații cu reprezentatii **FIU Letonia** a permis stabilirea întregului traseu financiar, precum și identificarea beneficiarilor efectivi ai companiilor off-shore și IP adreselor de la care au fost gestionate conturile bancare.

Cauza penală a fost expediată în instanța de judecată beneficiarul schemei fiind condamnat la 5 ani de închisoare cu executare și confiscate bunuri în valoare de **52 182 266 lei**.

Laundromat

Schema de legalizare a mijloacelor bănești în sumă de cca 22 miliarde USD de la 19 instituții bancare din Federația Rusă, în baza încheierilor judecătorești prin intermediul unei instituții bancare autohtone.

În vederea documentării acțiunilor prin intermediul schemei respective a fost realizat schimb de informații cu reprezentatii serviciului similar din Letonia și Rusia fiind efectuate 28 schimburi de informații și format grup de lucru comun, cu participarea **FSB** (Serviciul Federal de Securitate al Federației Ruse) și **MAI a Federației Ruse**, de asemenea fiind efectuate schimburi de informații cu alte **56 state ale lumii** membre a rețelei securizate EGMONT.

Cauza penală se află în gestiunea Procuraturii Anticorupție.

„Social engineering”

Grup criminal internațional, specializat în legalizarea mijloacelor bănești obținute prin tipul de fraudă numit „social engineering”, bazat pe obținerea prin manipulare psihologică a informațiilor confidențiale din cadrul unor companii din Lituania, Republica Franceză, Republica Cehia, Ungaria ș.a.

În vederea documentării activității grupului criminal a fost realizat schimb de informații cu reprezentatii **FBI** din cadrul Ambasadei SUA, **Interpol**, **Europol** prin intermediul Centrului de Cooperare Polițienească al MAI, precum și Serviciile similare (UIF) din **Ungaria, Cehia, Lituania**,

Letonia (la prima etapă), ulterior fiind informate despre tipologie toate UIF Europene, Israel și spațiul post-sovietic.

Suma sechestrată cca 1,3 mil. Euro.

Cauza penală se află în gestiunea DGUP a CNA, fiind reținută 1 persoană și 1 persoană în căutare internațională.

Fraudarea cardurilor bancare

Schema internațională de sustragere a mijloacelor bănești prin intermediul unor magazine electronice fictive cu accesarea cardurilor bancare ale cetățenilor străini și legalizarea mijloacele bănești fraudate prin intermediul conturilor bancare ale societăților din R. Moldova.

În procesul de investigație a fost solicitat suportul **FBI**, reprezentanților Visa și MasterCard, precum și a serviciilor similare din **SUA, Cehia, Malta, Letonia**.

Sumă sechestrată **650 000 dolari**.

Cauza penală nr. 2015970304 se află în gestiunea DGUP a CNA.

Mafia Italiană

Reprezentanții Serviciului în comun cu **Direcția Antimafia din Italia** a identificat un membru al Mafiei care a transferat din contul bancar deținut în România în contul bancar personal din R. Moldova suma totală de 2 mil. EUR.

În rezultatul măsurilor întreprinse s-a stabilit că mijloacele bănești respective provin din activități ilicite și aparțin unui cetățean Italian, care este urmărit penal în țara de origine pentru fraude fiscale.

Suma sechestrată - **2 milioane EUR**.

Match - fixing

Schema de manipulare a meciurilor de fotbal, cu scopul obținerii profitului din pariurile efectuate pe meciurile truate prin influențarea jucătorilor unui club de fotbal din Moldova și legalizarea mijloacelor bănești obținute ilicit.

În cadrul investigațiilor a fost efectuat schimbul de informații cu serviciul similar din Singapore, totodată în baza informației prezentate de către Serviciu, EUROPOL a creat în cadrul **Direcției Sport Corruption EUROPOL** un grup de lucru cu participarea Serviciului, în care 14 state membre UE au inițiat investigații similare interne în baza informațiilor acumulate de către Serviciu.

Procuratura Anticorupție a inițiat cauza penală.

Frauda SWIFT

Grup de persoane străine, care au intenții infracționale de a utiliza sistemul bancar al Republicii Moldova cu scopul tranzitării mijloacelor bănești cu proveniență ilicită și sustragerii mijloacelor de pe conturile corespondente ale băncilor din anumite țări, sumele vehiculate cifrându-se la sute de milioane EUR.

În cadrul investigațiilor au fost stabilite relații de cooperare cu serviciile competente ale **SUA**,

Franței și Germaniei în realizarea schimbului informațional despre activitățile grupului în R. Moldova.

De asemenea, au fost informate persoanele de legătură al Ambasadelor **SUA, a Franței și Germaniei din Chișinău și București, inclusiv Consulul Onorific al Mexicului** despre investigațiile efectuate.

Cauza penală pornită de către DGUP a CNA.